

Załącznik do uchwały XXVI/149/06
Rady Gminy w Dubiczach Cerkiewnych
z dnia 27 marca 2006 r.

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY DUBICZE CERKIEWNE NA LATA 2006 - 2013

ZPORR
Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

Dubicze Cerkiewne 2005 r.

Spis treści

- I. Wstęp.
- II. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.
- III. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego.
  - 3.1 Rys historyczny,
  - 3.2. Położenie, powierzchnia, ludność,
  - 3.3. Użytkowanie gruntów,
  - 3.4. System komunikacji, infrastruktura,
  - 3.5. Sfera gospodarcza,
  - 3.6. Rynek pracy,
  - 3.7. Współpraca zagraniczna,
  - 3.8. Finanse,
  - 4.0. Turystyka i krajobraz kulturowy,
    - 4.1. Walory turystyczne,
    - 4.2. Infrastruktura turystyczna,
  - 5.0 Środowisko przyrodnicze,
    - 5.1. Zasoby wodne,
    - 5.2. Zasoby leśne,
    - 5.3. Zasoby surowcowe
    - 5.4. Obszary chronione gminy,
    - 5.5. Zagrożenia środowiska przyrodniczego gminy,
  - 6.0. Infrastruktura techniczna gminy
    - 6.1. Ujęcia, wodociągi i stacje uzdatniania wody,
    - 6.2. Oczyszczalnia ścieków,
    - 6.3. Gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
    - 6.4. Zamierzenia w zakresie gospodarki wodnej i ochrony środowiska w latach 2005-2007
- IV. Ograniczenia i problemy rozwoju gminy Dubicze Cerkiewne,
- V. Priorytety Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Dubicze Cerkiewne,
- VI. Cele i zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne,
- VII. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego,
- VIII. Plan finansowy na lata 2006-2008,
- IX. System wdrażania Planu,
- X. System monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Planu Rozwoju Lokalnego.
  - 10.1. Sposoby oceny Planu,
  - 10.2. Metody oceny realizacji Planu,
  - 10.3. Public relations Planu.

I. Wstęp

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej instrumentami zarządzania rozwojem stają się Fundusze Strukturalne. Środki pozyskane przy pomocy tego instrumentu wpływają bezpośrednio na życie społeczne i gospodarcze jednostek terytorialnych i całego kraju.

Wykorzystanie funduszy strukturalnych wymaga odpowiedniego przygotowania i nakłada na jednostki samorządu lokalnego obowiązek programowania rozwoju, przygotowania projektów oraz zarządzania ich realizacją.

Wymóg przygotowania Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Dubicze Cerkiewne wynika z zapisów rządowego dokumentu „Uzupełnienie do Zintegrowanego Programu operacyjnego Rozwoju Lokalnego (ZPORR)”. Posiadanie lokalnego programu rozwoju jest niezbędne z uwagi na procedurę składania wniosków aplikacyjnych do Urzędu Marszałkowskiego w sprawie uzyskania dofinansowania z funduszy europejskich.

Celem głównym Programu Rozwoju Lokalnego Gminy na lata 2006-2013 jest poprawa poziomu życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój. Konkretyzacją celu głównego są przyjęte priorytety i zadania prowadzące do realizacji. Niniejszy dokument zawiera informacje o planowanych projektach i zadaniach inwestycyjnych na w/w lata wraz ze wskazaniem źródeł ich finansowania.

Plan Rozwoju Lokalnego jest scenariuszem rozwoju gminy na lata 2006-2013, określającym m. in.:

- docelową wizję rozwoju,
- strategiczne i operacyjne cele rozwoju,
- zadania strategiczne oraz sposób ich realizacji.

Podmiotem rozwoju lokalnego jest lokalna społeczność, która uczestniczy w realizacji zadań strategicznych poprzez swoją aktywność gospodarczą i społeczną. Społeczność ta jest również odbiorcą powstających w efekcie rozwoju gminy nowych, lepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz wyższych walorów użytkowych gminy, które decydują o jakości życia.

Przedmiotem Planu Rozwoju Lokalnego jest gminna rzeczywistość określona w wymiarach: gospodarczym, społecznym i ekologicznym.

Charakterystyczna dla planowania terytorialnego funkcją Planu Rozwoju Lokalnego jest określenie perspektywicznego wymiaru lokalnej polityki gospodarczej. Potrzeba Planu wynika także z faktu, że plan ten, identyfikując hierarchiczną strukturę celów i zadań strategicznych oraz katalog instrumentów i metod ich realizacji, określa jednocześnie zasady zachowań władzy i administracji samorządowej w dłuższej perspektywie.

Do prac nad Planem włączono przedstawicieli społeczności lokalnej, reprezentujących różne środowiska i grupy interesów. Wszystkie problemy, nurtujące na co dzień Gminę i jej mieszkańców oraz sposoby ich rozwiązywania były szczegółowo omawiane i dyskutowane na sesjach Rady Gminy Dubicze Cerkiewne oraz na zebraniach wiejskich organizowanych we wszystkich Sołectwach Gminy.

Planowanie rozwoju gminy na szczeblu lokalnym umożliwia:

1. zapewnienie mieszkańcom, a także podmiotom gospodarczym poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji;
2. eliminację lub złagodzenie konfliktów w rozwoju gminy;
3. podniesienie walorów gminy w sensie kulturowym, turystycznym, gospodarczym;
4. zwiększenie zaufania mieszkańców do władz lokalnych;
5. zapewnienie racjonalnego budżetu w stosunku do potrzeb i możliwości gminy;
6. możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na finansowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gminy;
7. zapewnienie działania samorządu gminy z:
  - a. samorządem powiatu,
  - b. samorządem wojewódzkim,
  - c. związkami i organizacjami publicznymi i prywatnymi.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy powstał w głównym stopniu przy szerokim zaangażowaniu społeczności lokalnej. Obejmuje swoją tematyką szeroko rozumianą sytuację społeczno-gospodarczą gminy, definiując problemy, cele i harmonogram działań niezbędnych do ich zrealizowania.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy na lata 2006- 2013 został opracowany na podstawie dokumentów przyjętych na poziomie krajowym, w szczególności z Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, przyjętego przez Radę Ministrów 06.09.2005 r. Jest spójny z nadrzędnymi celami rozwoju gminy wiejskiej, pozostający w otoczeniu problematyki społecznej, gospodarczej i kulturalnej jego mieszkańców.

Dokument ten będzie modyfikowany i wzbogacany w przyszłości w miarę zaistniałych potrzeb poprzez aneksy zatwierdzone przez Radę Gminy

II. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego powstał w celu efektywnego korzystania ze środków z funduszy strukturalnych w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego. Fundusze strukturalne są programowane w oparciu o Narodowy Plan Rozwoju, który podzielony jest na programy operacyjne.

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Dubicze Cerkiewne został opracowany zgodnie z założeniami następujących dokumentów:

1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dubicze Cerkiewne, przyjęte uchwałą Rady Gminy Nr XI-51/99 z dnia 10.12.1999r.
2. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Dubicze Cerkiewne, przyjęta uchwałą Rady Gminy Nr XVII/83/2000 z dnia 03.11.2000 r.
3. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gmin Członków Stowarzyszenia Gmin Puszczy Białowieskiej.
4. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Hajnowskiego do roku 2015
5. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego.
6. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dubicze Cerkiewne na lata 2004-2011.
7. Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Dubicze Cerkiewne na lata 2004-2014.
8. Strategia Rozwoju Turystyki w gminach Puszczy Białowieskiej – Gmina Dubicze Cerkiewne.
9. Koncepcja rozwoju turystyki na obszarze Krainy Żubra.

10. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego.
11. Plan Wojewódzki na lata 2004 – 2006.
12. Narodowy Plan Rozwoju.

Plan Rozwoju Lokalnego obejmuje teren gminy Dubicze Cerkiewne tj. 17 sołectw

1. Czechy Orlańskie
2. Długi Bród
3. Dubicze Cerkiewne
4. Górny Gród
5. Grabowiec
6. Istok
7. Jagodniki
8. Jelonka
9. Koryciski
10. Rutka
11. Stary Kornin
12. Starzyna
13. Tofiłowce
14. Werstok
15. Wiluki
16. Witowo
17. Wojnówka

Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2006 - 2013 będzie dokumentem służącym jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych z zasobów środków własnych Gminy Dubicze Cerkiewne jak również pozwoli określać wysokość interwencji z funduszy unijnych.

III. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego

Województwo podlaskie zajmuje obszar 20 180 km² (6,4% powierzchni kraju – 6 miejsce) i jest zamieszkałe przez 1 224 tys. mieszkańców. Ludność województwa stanowi 3,2% ludności Polski, co daje 14 miejsce w kraju. Ponad 700 tys. ludności, czyli 57,3% populacji, to mieszkańcy miast.

Wskaźnik liczby ludności na 1 km² jest najniższy w kraju i wynosi 61 osób (średnia w Polsce - 124). Podlaskie sąsiaduje z trzema województwami: warmińsko-mazurskim, mazowieckim i lubelskim, a od wschodu graniczy z Białorusią i Litwą.

Województwo podlaskie podzielone jest na 14 powiatów, 3 miasta na prawach powiatu, 118 gmin oraz 3275 sołectw. Sieć osadniczą stanowi 36 miast i 3950 wsi. Stolicą województwa i największym miastem jest Białystok (283 tys. mieszkańców).

Spośród pozostałych miast przeważają ośrodki małe (do 20 tys. mieszkańców), a tylko 2 miasta, Suwałki i Łomża – są miastami średniej wielkości liczącymi powyżej 60 tys. mieszkańców.

Powiat hajnowski położony jest w dorzeczu rzeki Bug i Narew, w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego.

Siedzibą władz powiatowych jest miasto Hajnówka położone w odległości 63 km od Białegostoku. Z powiatem hajnowskim graniczą powiaty: od północy-białostocki, od zachodu-bielski, od południa-siemiątycki. Wschodnia granica Polski oddziela powiat hajnowski od Białorusi.

Obszar ten jest ukierunkowany na rozwój nowoczesnego rolnictwa oraz przemysłu przetwórczego. Najważniejszym ośrodkiem w tym obszarze jest Białystok: z rozwijającym się szkolnictwem wyższym, placówkami kultury oraz infrastrukturą gospodarczą i handlową sprzyjającą dynamicznemu rozwojowi gospodarczemu i społecznemu.

Główną funkcją regionu białostockiego jest rolnictwo. Funkcję uzupełniającą stanowi przemysł z dominacją przetwórstwa rolno–spożywczego, przemysł drzewny, meblarski i materiałów budowlanych.

3.1 Rys historyczny

Współczesna nazwa naszego regionu liczy sobie około 500 lat i po raz pierwszy została wymieniona w dokumentach, w języku ruskim - w brzmieniu Podlasze.

Ziemie należące dziś do gminy Dubicze Cerkiewne przechodziły różne koleje losu. Liczne kurhany i ślady osad stwierdzone na południe od rzeki Narew dowodzą wczesnośredniowiecznego osadnictwa nadbużańskiego związanego z Rusią.

Podlasie w XIII i XIV w. było obszarem częstych sporów i walk między Litwą, Rusią i Mazowszem. Dopiero w XV w. ustalona została ostatecznie granica między Litwą i Mazowszem. Na terenie Litwy w 1520 r. utworzono województwo podlaskie z trzema ziemiami: bielską, drohicką i mielnicką.

W 1549 r. królowa Bona przeprowadziła w swoich dobrach, znajdujących się głównie w powiecie bielskim tzw. „trójpolówkę”. W wyniku czego do dzierżawy Kleszczelowskiej należały m. in. wsie: Dubicze Cerkiewne, Obychodnik (prawdopodobnie nazwa dzisiejszego Grabowca), Suchowola, Jelonka, Czochoy (nazwa dzisiejszych Czech Orlańskich), Ruda (nazwa dzisiejszej Rutki).

W 1570 r. dworzanin królewski Ostafij Chalecki założył kilka wsi na południe od rzeki Narew: Witułtowo (Witowo), Stok (Istok), Koryciska, Kornin (Stary Kornin) oraz Mochnate, Morze, Berezowo (Stare Berezowo), Zbucz, Kuraszewo, Kamień i młyn Wieżankę i wsie położone na terenie gmin sąsiednich: Hajnówka, Czyże, Narew. W latach 1566-1569 leśniczy bielski Hrehory Wołłowicz osadził wsie Jahodnik (Jagodniki), Łoknica i Szostakowo.

Unia Lubelska przyniosła w 1569 r. włączenie woj. podlaskiego do Korony Polskiej. Taki podział Podlasia przetrwał do czasów zaborów.

Wydarzenia związane z najazdem szwedzkim (1655 – 57) i Siedmiogrodzian (1656 – 57), z inkursją moskiewską (1658 – 60) i przemarszem wojsk litewskich i koronnych (do 1662) spowodowały ogromne spustoszenia. W królewskich ziemach ludność zmniejszyła się o ok. 68%, a w dobrach szlacheckich o ok. 17%. Kleszczele były doszczętnie spalone.

Ponownie zasiedlono zniszczone wsie szczególnie w starostwie i leśnictwie bielskim oraz ekonomii brzeskiej i leśnictwie białowieskim. W drugiej połowie XVII w. powstały na terenie tej puszczy m. in. osady, które dziś tworzą wsie Pasieczniki Duże i Pasieczniki – Siemiwołoki.

Do pilnowania puszczy osadzano strażników i strzelców w małych osadach ciągnących się brzegiem puszczy. W tym czasie powstały m.in. Starzyna, Wiluki, Długi Bród. Proces zasiedlania ziem woj. białostockiego zakończył się w XVIII w.

W wyniku III rozbioru Polski (1795 r.) część zachodnia obecnej gminy (prawdopodobnie do granic wsi Dubicze Cerkiewne od strony Starego Kornina, Korycisk i Jagodnik) znalazła się w zaborze pruskim, a część wschodnia w zaborze rosyjskim.

W roku 1807 Napoleon w traktacie tylżyckim podarował carowi rosyjskiemu część obszaru dzisiejszego województwa podlaskiego (byłe białostockie), który pod nazwą „obwodu białostockiego” został wcielony do Rosji i do 1842 roku stanowił odrębną jednostkę administracyjną.

Położenie naszych terenów na mapie Europy oraz ciągle tasowania terytorialne nie przyniosły wielkiego rozwoju gospodarczego, co przyczyniło się do powolnego rozwoju miast i wsi.

Po III rozbiórce Polski Puszcza Białowieska znalazła się pod zaborem rosyjskim. W 1888 roku Puszcza weszła w skład apanaży carskich i do I wojny światowej, została podporządkowana sprawom łowiectwa carów rosyjskich. W roku 1905 – 1906 wybudowano linię kolejową Hajnówka – Siedlce- Lida – Wołkowysk, przecinającą teren obecnej gminy.

W latach 1915 – 1918 Puszcza Białowieska i okolice znalazły się pod niemieckim zarządem wojskowym. Władze niemieckie zezwalają na organizację szkół w języku ojczystym. Jedną z nich powstaje we wsi Grabowiec (1917 – 1919).

W wyniku Traktatu Wersalskiego (1919r.) powiat białostocki, bielski i sokólski weszły w skład polskiego obszaru etnicznego. Władza polska nie wydała zezwolenia na rozwój oświaty w języku białoruskim.

W 1924 roku we wsi Dubicze Cerkiewne powstaje organizacja komunistyczna, a rok później w innych wsiach obecnej gminy. Wielu członków Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi (KPZB) przeplaciło życiem swoje aktywne uczestnictwo w jej działalności.

Okres dwudziestolecia międzywojennego nie wniósł żadnych zmian na nasze tereny. Należeliśmy do tzw. Polski B, której sytuacja gospodarcza była niezadowolająca. Rozwijał się tylko przemysł drzewny (Hajnówka).

W okresie akcji wrześniowej 1939 r. na nasze tereny na krótko wkroczyły wojska niemieckie, następnie władzę przejął rząd radziecki. Jesienią 1939 r. w Grabowcu utworzono szkołę podstawową z białoruskim językiem nauczania.

W roku 1941 na linii Grabowiec – Dubicze Cerkiewne rozgorzała się bitwa wojsk sowieckich i niemieckich, w wyniku której częściowo spłonęły obie wsie. Wojska sowieckie ustąpiły. Rozpoczęto pacyfikację poszczególnych wsi i masowe rozstrzeliwania. Dekretem Führera z lipca 1941 r. utworzono specjalny okręg białostocki tzw. Bezirk Bialystok. Jednostką administracyjną okręgu były tzw. gminy zbiorcze (amtskommissariaty). Poszczególne sołectwa naszej gminy należały do Amtskommissariatu Białowieża, Orla, Kleszczele i Wierzchowice. Odwetem na niemiecką czystkę były akcje oddziałów partyzanckich (m. in. wysadzenie transportu wojskowego między Witowem a Orzeszkowem).

Po roku 1945 teren gminy należał do powiatu bielskiego, a od 1954 roku do powiatu hajnowskiego.

Lata powojenne zaznaczyły się dużym skokiem rozwoju gospodarczego, kulturalnego, oświatowego i urbanistycznego terenów naszej gminy.

A oto niektóre dane:

1945 r.- powstaje 4 klasowa szkoła w Dubiczach Cerkiewnych, zlewnia mleka w Dubiczach Cerkiewnych i Tofiłowcach,

1947 r.- powstaje sklep spożywczy we wsi Dubicze Cerkiewne,

1948 r.- dokończenie budowy cerkwi prawosławnej w Dubiczach Cerkiewnych,

1.07.1952 r.- powołanie Gminnej Rady Narodowej z siedzibą w Dubiczach Cerkiewnych,

wrzesień 1952 r. powstaje Spółdzielnia Produkcyjna w Dubiczach Cerkiewnych,

1954 r.- ustalenie granic Gminy Dubicze Cerkiewne i powołanie do życia instytucji – gmina,

1.01.1955r. utworzenie Gromady z siedzibą w Dubiczach Cerkiewnych, obejmująca wsie Dubicze Cerkiewne, Tofiłowce, Grabowiec, Rutka, Czechy Orłańskie,

1956 r.- pierwszy autobus na trasie Hajnówka – Kleszczele, elektryfikacja wsi, komasacja gruntów,

1957 r.- dołączenie do Gromady następujących wsi Toporki i Jelonka,

1956 r.- powstaje Gromadzka Biblioteka Publiczna,

1964 r.- powstaje remizo-świetlica w Dubiczach Cerkiewnych, Kółko Rolnicze w Tofiłowcach, Grabowcu i Dubiczach Cerkiewnych,

1.01.1973 r. - powstają Gminne Rady Narodowe, które działają do dnia 9.XII.1977 r.,

1973 r.- powstaje Filia Spółdzielni ‘Samopomoc Chłopska’, która dysponowała punktem skupu żywca, magazynem nawozowym, sezonowym punktem skupu ziemniaków. Istnieje Filia Banku Spółdzielczego, posterunek policji. Na terenie gminy działa 6 szkół podstawowych (8 – klasowych),

1974 r.- powstaje placówka Urzędu Pocztowo – Telekomunikacyjnego,

1977 r.- oddano do użytku budynek Urzędu Gminy, Ośrodka Zdrowia, założono sieć pierwszych połączeń telefonicznych, powstają Koła Gospodyń Wiejskich,

1981 r.- zmiany personalne na stanowisku Naczelnika Gminy, miejsce Pana Mikołaja Czykwina zajmuje Pan Anatol Pawłowski – obecny Wójt Gminy,

1983 r.- oddanie do użytku świetlicy wiejskiej i remizy strażackiej w Werstoku,

1984 r.- oddanie do użytku świetlicy wiejskiej w Jelonce,

1986 r.- oddanie do użytku budynku lecznicy zwierząt i bloku mieszkalnego, zbiornika małej retencji na rzece Orłanka, kiosku spożywczego, budynku nowej szkoły w Grabowcu,

1987 r.- oddanie do użytku budynku Gminnego Ośrodka Kultury i remizy OSP oraz zmodernizowano i rozbudowano budynek Urzędu Gminy,

lata 1988 – 2005 przyniosły kolejne zmiany w strukturze urbanistycznej gminy.

M. in. podłączono do gminnego wodociągu wszystkie wsie; zlikwidowano centrale ręczne a wprowadzono automatyczne połączenia strefowe (świetłowody); zmodernizowano wszystkie

kotłownie węglowe na olejowe; rozbudowano Ośrodek Wypoczynkowy „Bachmaty” poprzez oddanie do użytku 4 domków wypoczynkowych: „Bachmatówka”, „Dworek”, „Maciejówka”, „Chatka”, wyposażono 37 miejsc noclegowych, uruchomiono wypożyczalnię kajaków, żaglówek, rowerów itp.; wydzielono 71 działek budownictwa mieszkaniowego na „osiedlu mieszkaniowym” z pełną infrastrukturą techniczną; nad zalewem „Bachmaty” udostępniono na budowę domków letniskowych teren około 3 ha, wydzielając geodezyjnie 60 działek budownictwa letniskowego; położono wiele kilometrów dróg utwardzonych (asfaltowe) do miejscowości: Witowo, Koryciska, Czechy Orłańskie, Grabowiec, Istok, Jagodniki; wybudowano nowy budynek Szkoły Podstawowej i Gimnazjum z zapleczem sportowym (sala gimnastyczna) i kuchennym. Otwarcia gimnazjum dokonano dnia 1 września 2001 r.; rozpoczęto kanalizację wsi Dubicze Cerkiewne i budowę Strażnicy Straży Granicznej.

3.2. Położenie, powierzchnia, ludność

Gmina Dubicze Cerkiewne leży w powiecie hajnowskim w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej w obszarze chronionego krajobrazu o wysokich walorach turystycznych i krajobrazowych obejmującym tereny ekologicznie czyste, jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Puszczy Białowieskiej, które od 2003 r. zmieniło nazwę na Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska.

Gmina pod względem podziału administracyjnego leży w województwie podlaskim w południowo – wschodniej jego części i graniczy z gminami od północy, północnego – wschodu i wschodu z gminą Hajnówka, od południa i południowego – zachodu z gminą Kleszczele, od zachodu z gminą Orla (powiat bielski), od północnego – zachodu z gminą Czyże, natomiast południowo – wschodnia granica gminy stanowi granicę państwa na odcinku ok.8 km.

Miejscowość Dubicze Cerkiewne jest siedzibą Urzędu Gminy. Gmina liczy 2045 mieszkańców (dane z 30 czerwca 2005r.). Obszar jej wynosi 151,2 km². Sieć osadnicza gminy liczy 29 miejscowości wiejskich wchodzących w skład 17 sołectw.

Położenie na obszarze Powiatu Hajnowskiego

Sytuacja demograficzna

Podstawowymi czynnikami wpływającymi na rozwój demograficzny są: tendencje w ruchu naturalnym i migracyjnym, struktura wieku i płci oraz tempo i charakter rozwoju społeczno – gospodarczego.

Na podstawie przeprowadzonych analiz ustalono, iż znaczna część z wymienionych wyżej czynników w gminie Dubicze Cerkiewne kształtuje się niekorzystnie.

Według danych Urzędu Gminy w Dubiczach Cerkiewnych na dzień 30.06.2005 roku gmina liczyła 2045 mieszkańców a gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 13,5 osób/km².

Jest to wynik bardzo niski w porównaniu z obszarem powiatu hajnowskiego, gdzie średnia gęstość zaludnienia, według danych z 2004 r., wynosiła 31 osób/km².

Liczba ludności w gminie Dubicze Cerkiewne w ostatnich latach zmniejsza się. Na przestrzeni ostatnich kilku lat można zaobserwować wyraźną tendencję spadkową. Zauważalna jest również migracja ludzi młodych i wykształconych ze wsi do miast, co znacznie zmniejsza szanse rozwoju gminy (wykres nr 1).

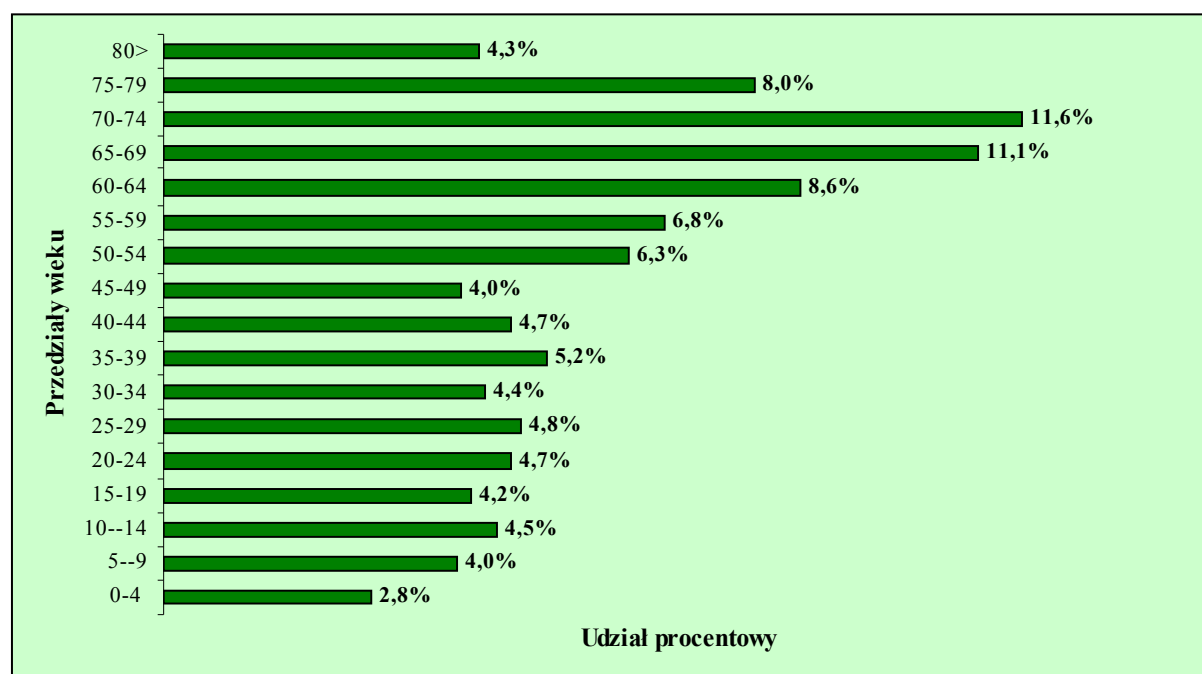
Średnia wielkość wsi mierzona liczbą mieszkańców wynosi około 70 osób.

Tabela 1. Liczba ludności gminy Dubicze Cerkiewne w odniesieniu do powiatu hajnowskiego

Gminy	Liczba ludności				
	1999 r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.	udział %, 2003 r.
Powiat hajnowski	53208	52223	49944	49666	100
Gmina Dubicze Cerkiewne	2224	2123	2040	2018	4,06

Źródło: Rocznik statystyczny ..., op. cit.,

Wykres . Mieszkańcy gminy Dubicze Cerkiewne wg przedziałów wiekowych w 2002 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego spisu ludności i mieszkań

3.3. Użytkowanie gruntów

Zasadniczą część powierzchni gminy Dubicze Cerkiewne zajmują lasy i tereny zadrzewione (51%). Użytki rolne stanowią około 43% powierzchni ogólnej gminy, z czego grunty orne zajmują 25,45% powierzchni, sady – 0,09%, a łąki i pastwiska – 17,27%.

Tabela 2. Struktura użytkowania powierzchni w gminie Dubicze Cerkiewne

Powierzchnia w hektarach								
Ogółem	Użytki rolne			Lasy i tereny zadrzewione	Wody	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Nieuzytaki	Inne
	grunty orne	sady	łąki i pastwiska					
15119	3848	14	2611	7680	28	593	84	261

Źródło: *Dane własne*

3.4. System komunikacyjny i infrastruktura

Warunki komunikacyjne na terenie gminy są dość dobre. Przez teren gminy nie przebiega żadna droga krajowa, przebiega natomiast droga wojewódzka nr 685 relacji Hajnówka – Kleszczelce o długości 14,8 km o nawierzchni twardej, bitumicznej.

Tabela 3. Długość dróg na koniec 2003 r. w gminie Dubicze Cerkiewne

KATEGORIA	Długość w km	
krajowe	brak	
wojewódzkie	14,8	
powiatowe	ogółem – 67,6	w tym utwardzone – 64,8
gminne	ogółem – 39,7	w tym utwardzone – 2,6

Źródło: *Dane własne*

Przez obszar gminy przebiega 67,6 km dróg powiatowych, z czego prawie 96% to drogi utwardzone. Długość dróg gminnych wynosi 39,7 km, z czego zaledwie 6,5% to drogi o powierzchni utwardzonej.

Linie kolejowe

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa relacji Siedlce – Czeremcha – Hajnówka – Siemianówka – granica państwa.

Długość linii kolejowej na terenie gminy wynosi około 9,65 km. Gęstość sieci kolejowej kształtuje się na poziomie około 6,4 km/100 km². Obsługa podróżnych odbywa się na stacji Witowo.

Elektroenergetyka

W gminie Dubicze Cerkiewne głównym źródłem zasilania w energię elektryczną jest stacja transformatorowo – rozdzielcza w Hajnówce.

Odbiorcy energii elektrycznej są obsługiwani przez układ linii napowietrznych lub kablowych.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy nie ma zaopatrzenia w gaz w układzie sieciowym. Mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan w butlach, najczęściej używanych do kuchenek gazowych. Przewiduje się gazyfikację gminy na lata 2006-2010 (wg. Studium programowego możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego wykonanego przez „Gazoprojekt Wrocław”).

Telekomunikacja

Siecią telefoniczną objętych jest blisko 570 domostw (ogółem gmina liczy 828 gospodarstw domowych) Gminny system telekomunikacji włączono w wojewódzki system linii kablowych światłowodowych, relacji Milejczyce-Czeremcha Osada-Kleszczele-Dubicze Cerkiewne.

Obszar gminy objęty jest systemem telefonii komórkowej obsługiwanej przez operatorów sieci ERA GSM

Identyfikacja problemów

- brak aktualnego Planu Zagospodarowania Przestrzennego,
- zły stan techniczny niektórych dróg,
- zły stan techniczny części sieci wodociągowej w budynkach komunalnych,
- brak dalszej realizacji budowy sieci kanalizacyjnej na wsi,
- brak odnawialnych źródeł energii,
- brak zaopatrzenia w gaz w układzie sieciowym.

3.5. Sfera gospodarcza

Gmina Dubicze Cerkiewne jest gminą typowo rolniczą. Liczba podmiotów gospodarczych podejmujących działalność w ciągu roku systematycznie spada. Na terenie gminy przeważają podmioty gospodarcze prowadzące działalność handlową, usługową, produkcyjną.

Największe firmy w gminie to:

- Dworek Polski sp.j. z siedzibą Zalesie Górne – zajmuje się stylowym budownictwem drewnianym, zatrudnia 11 osób,
- PPHU „STOL-JANO” – Dubicze Cerkiewne – stolarstwo,
- Bar „Zajazd u Jana” – Dubicze Cerkiewne, gastronomia
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Starym Korninie – tucz trzody chlewnej

Usługi nie rynkowe

Siedzibą gminy jest miejscowość Dubicze Cerkiewne. Pełni ona funkcję ośrodka obsługi lokalnej w zakresie: ochrony zdrowia, kultury, oraz obsługi administracyjnej.

Na jej terenie funkcjonują obiekty usługowe z zakresu usług podstawowych: biblioteka, agencja pocztowa, bank spółdzielczy, ośrodek zdrowia, apteka, zespół szkół (wszystkie zlokalizowane w Dubiczach Cerkiewnych).

Koordynatorem działalności kulturowej w gminie jest Gminny Ośrodek Kultury.

Działalność upowszechniającą czytelnictwo prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna.

Obie jednostki organizują wiele imprez: plenery malarskie, wystawy, galerie rzeźb puszczańskich, warsztaty twórczości ludowej, przeglądy kolędnicze, konkursy i projekty m.in. w lipcu 2005 r. Gminna Biblioteka Publiczna w Dubiczach Cerkiewnych rozpoczęła realizację projektu *"Dubickie Karty Historyczne"* w ramach Ogólnopolskiego Programu

"Równać Szansę 2005" - Małe Granty Regionalne finansowanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności i Polską Fundację Dzieci i Młodzieży.

Projekt obejmuje swym działaniem gminę Dubicze Cerkiewne bogatą w tradycyjną architekturę drewnianą z wieloma zabytkami kultu religijnego i przydrożnymi drewnianymi krzyżami oraz zamieszkałą ludnością różnych wyznań i narodowości, porozumiewających się zanikającą gwarą ukraińsko-białoruską z tradycjami.

Częste spotkania młodzieży z mieszkańcami gminy przy wykorzystaniu różnorodnych metod pracy pozwolą na "otworzenie" się społeczeństwa i zatrzymanie niepowtarzalnego i nadal istniejącego zjawisko - wiejskiego klimatu, ludzi żyjących w przyjaźni, uśmiechniętych i zadowolonych z życia.

Celem projektu jest:

- 1.zebranie i opracowanie materiałów dotyczących historii, kultury **"małej Ojczyzny"**,
- 2.przedstawienie za pomocą nowoczesnych technologii miejsc kultu religijnego różnych wyznań, świąt religijnych i obrzędów oraz ważnych wydarzeń w życiu mieszkańców odbywających się w okresie 12 lipiec - 24 październik 2005 r.,
- 3.przedstawienie za pomocą rysunku i innych znaków graficznych zanikającej gwary ukraińsko-białoruskiej,
- 4.zinwentaryzowanie przydrożnych krzyży wotywnych ,
- 5.nawiązanie relacji młodzież - starszy mieszkaniec wsi,
- 6.pożyteczne wykorzystanie czasu wolnego tzw. sposób na nudę.

Na kultywowanie tradycji i zachowanie miejscowej kultury zwracają też uwagę uczniowie Zespołu Szkół w Dubiczach Cerkiewnych. We wrześniu 2005 roku wspólnie z nauczycielami rozpoczęto realizację projektu **"Zaczarowany babci świat"** wspieranego finansowo przez Fundację Wspomagania Wsi w ramach konkursu **"Kultura bliska"**.

Głównym celem projektu jest stworzenie pakietu edukacyjnego do wychowania regionalnego, w którego skład wejdzie tematyczny, ilustrowany słownik miejscowej gwary **"Po naszymu"** , ilustrowana książka kucharska **"Z kuchni babuni"** i kronika multimedialna **"Zachowane w drewnie"**. Wykonanie takich pomocy które są niedostępne na rynku przez uczniów, pod kierunkiem nauczycieli i przy współpracy z rodzicami, seniorami, lokalnymi instytucjami pozwoli na trwałe zachować miejscową gwarę, zwyczaje i architekturę oraz wpłynie na aktywizację i integrację międzypokoleniową mieszkańców wsi.

Realizując projekt zwraca się uwagę na niepowtarzalność miejscowej gwary wynikająca z wielokulturowości przygranicznych terenów, zachować miejscowe tradycje kulinarne związane z porami roku, świętami oraz utrwalić na taśmie piękno starej architektury.

Na terenie Gminy istnieją 1 placówka opieki zdrowotnej - Gminny Ośrodek Zdrowia – lekarz pierwszego kontaktu oraz poradnia stomatologiczna.

Z zakresu administracji istnieją we wsi Dubicze Cerkiewne następujące obiekty:

- Urząd Gminy;
- Bank Spółdzielczy;
- Administracja parafii;
- Remiza Strażacka;
- Urząd pocztowy.

3.6. Rynek pracy

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne przeważają lasy i tereny zadrzewione, oraz użytki rolne, w związku z tym znaczna część mieszkańców zatrudniona jest w rolnictwie i leśnictwie.

W 2003 r. w gminie zatrudnionych było 962 osoby. Podstawową grupę zatrudnionych stanowili zatrudnieni w rolnictwie i leśnictwie (87,8%) ogółu zatrudnionych. Strukturę zatrudnienia w gminie Dubicze Cerkiewne w 2003 r. przedstawia tabela nr 7.

Tabela 7. Struktura zatrudnienia w gminie Dubicze Cerkiewne w 2003 r. wg rodzajów działalności

SEKTOR	LICZBA ZATRUDNIONYCH
Rolnictwo i leśnictwo	845
Przemysł	12
Budownictwo	35
Handel	15
Transport, składowanie, łączność	5
Administracja, edukacja, zdrowie	10
Usługi hotelarskie, finansowe, obsługa nieruchomości i inne	40
OGÓLEM	962

Źródło: *Dane własne*

3.7. Współpraca z zagranicą

Głównym celem gminy Dubicze Cerkiewne jest nawiązanie współpracy z zagranicą. W maju 2002 r. Gmina Dubicze Cerkiewne (łącznie z powiatem hajnowskim i gminami Hajnówka, Kleszczele, Czeremcha, Czyże, Narew, Narewka) zawarła umowę z Rejonem Kamieniec, Prużany i Świsłocz (Republika Białoruś) o utworzeniu międzynarodowego zrzeszenia społeczności lokalnej pod nazwą „Euroregion Puszcza Białowieska”.

Celem Euroregionu jest stworzenie warunków dla lepszej koordynacji wspólnych działań władz i uspołecznienia w dziedzinie samorządów i społeczności lokalnych:

- 1.ochrony środowiska naturalnego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych w ramach Euroregionu,
- 2.transgranicznej ekologicznej i kulturalnej turystyki na terytorium Euroregionu,
- 3.społeczno-gospodarczej, kulturalnej i naukowo-oświatowej współpracy na przygranicznych terytoriach obu stron,
- 4.zbliżenia narodów obu państw przy zachowaniu korzystnego środowiska dla życia przyszłych pokoleń,
- 5.zachowania w Europie unikalnego kompleksu przyrodniczego Puszczy Białowieskiej w znaczącej mierze wpływającego na klimat kontynentu.

W ramach w/w porozumienia Gmina Dubicze Cerkiewne uczestniczyła m.in. w następujących przedsięwzięciach:

- w 2003 r. - przygotowanie i wdrożenie projektu „Puszcza Białowieska” – geniusz przyrody – talent człowieka na styku kultur – realizowanego w ramach współpracy

z euroregionem Niemen, Phare 2001 Fundusz Małych Projektów i Polska Granica Wschodnia,

–w styczniu 2004 r. – rewizyta młodzieży z Pieliszcz (Białoruś) w Zespole Szkół w Dubiczach Cerkiewnych,

–w lutym 2004 r. – organizacja pleneru malarskiego , przez 10 dni Gmina Dubicze Cerkiewne gościła u siebie 20 artystów z różnych stron Polski i Białorusi (Świsłocz). Plener przyczynił się do ożywienia działalności środowisk twórczych po obu stronach granicy. Pozytywnie wpłynął na zaciśnięcie współpracy między Gminą Dubicze Cerkiewne a miastem Świsłocz. Podczas pleneru powstało 60 obrazów eksponowanych na wystawie poplenerowej w Gminnym Ośrodku Kultury w Dubiczach Cerkiewnych.

–w sierpniu 2004 r. – spotkanie członków Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej działającej przy OSP w Dubiczach Cerkiewnych z młodzieżą z Prużan (Białoruś) – uczestnikami obozu „Chronimy jedna puszcze”,

–organizacja imprezy noworocznej z udziałem władz samorządowych obu rejonów oraz zespołu ludowego z Nowosiółek (Białoruś),

–Lipiec 2005 r. Ośrodek Wypoczynkowy „Bachmaty” gości młodzieżowe drużyny pożarnicze z Kleszczel, Hajnówki oraz Prużan i Kamieńca (Białoruś)- pod hasłem „szkolenie bez granic”.

Po podpisaniu przez Wojewodę Podlaskiego i Wojewodę Viljandi w 2004r umowy o współpracy pomiędzy województwem podlaskim a województwem Viljandi, Starostwo Powiatowe w Hajnówce w porozumieniu z gminą Dubicze Cerkiewne wystąpiło z inicjatywą nawiązania bezpośrednich kontaktów i współpracy. I tak już w lipcu 2005 r. Gmina gościła u siebie 15-osobową delegację z Estonii z gminy Paistu.

Gmina Paistu każdego roku organizuje podróże na polu edukacji dla swoich członków Rady Gminy, władz lokalnych i władz instytucji.

Tym razem cel był jeden - poznanie naszej małej ojczyzny, nawiązanie kontaktów i współpracy w dziedzinie gospodarki, ochrony środowiska naturalnego, kultury, młodzieży, spraw socjalnych, sportu i turystyki oraz wykorzystanie środków z Unii Europejskiej.

W chwili obecnej trwają rozmowy między gminami aby mogła powstać umowa satysfakcjonująca obie strony.

Władze gminy stawiają sobie za cel nawiązanie pozytywnych stosunków i relacji ze wschodnimi sąsiadami. Współpraca odbywać się będzie poprzez inicjowanie i wspieranie wszelkich przedsięwzięć zagranicznych zarówno o charakterze lokalnym jak i regionalnym. Podstawowymi dziedzinami współpracy będą działania w zakresie:

- administracji rządowej
- gospodarce
- handlu i usługach
- transporcie, komunikacji i łączności
- ekologii i ochronie środowiska
- rolnictwie
- nauce, oświacie i kulturze
- sporcie, turystyce i rekreacji

Ważnym elementem współpracy będzie wymiana doświadczeń w poszczególnych dziedzinach oraz nawiązanie kontaktów międzyludzkich sprzyjających społecznościom lokalnym współpracujących regionów.

Kierunki współpracy z zagranicą:

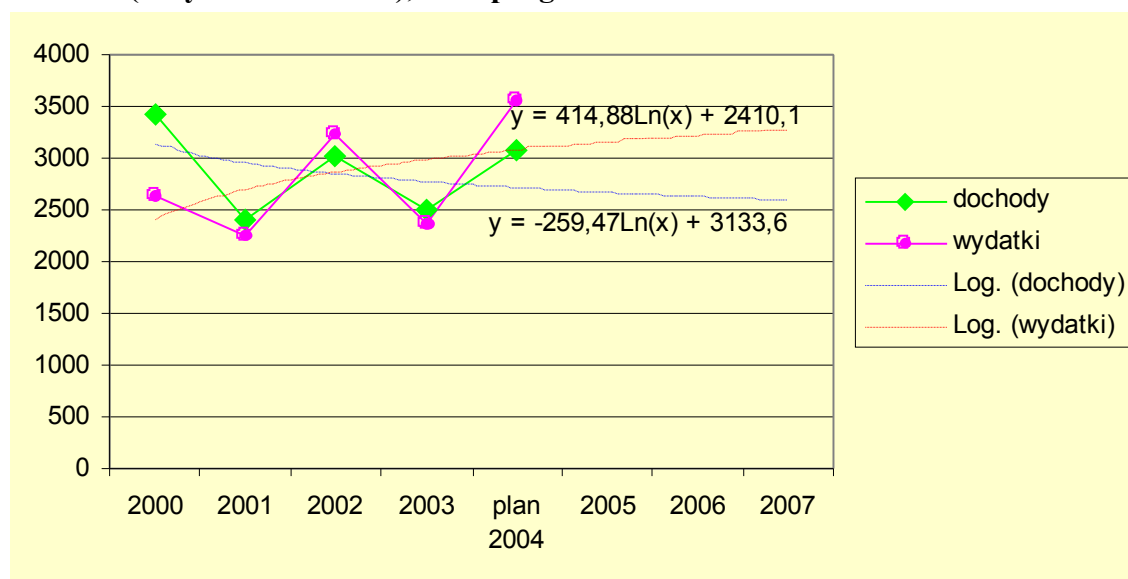
1. Partnerska współpraca z innymi regionami zagranicznymi w rozwiązywaniu problemów związanych z rozwojem lokalnym,
2. nawiązywanie kontaktów z krajami UE w celu efektywnego wykorzystania środków z funduszy strukturalnych,
3. kontynuacja współpracy z krajami Europy Wschodniej,
4. pobudzenie aktywności gospodarczej gminy poprzez współpracę między firmami,
5. wymiana międzynarodowa młodzieży szkolnej,
6. organizowanie imprez kulturalnych i zawodów sportowych, pożarniczych,
7. wymiana towarów i usług.

3.8. Finanse

Dochody gminy Dubicze Cerkiewne w 2004 roku wyniosły 2872 tys. zł, w tym dochody własne 1035 tys. zł, natomiast wydatki gminy w 2004 roku wynosiły 3797 zł.

Dochody i wydatki budżetu gminy w badanym okresie kształtowały się nierównomiernie, co przedstawia wykres nr 3. Linia trendu przedstawiona na wykresie obrazuje spadek dochodów oraz wzrost wydatków do 2007 r.

Wykres 2. Dochody i wydatki gminy Dubicze Cerkiewne w latach 2001 - 2003 r, plan na rok 2004 (ceny stałe z 2002 r.), oraz prognoza do 2007 r.

Źródło: Opracowanie własne

Dochody i wydatki gminy Dubicze Cerkiewne w poszczególnych latach przedstawiono w tabeli nr 8.

Dochody budżetu gminy na jednego mieszkańca wynoszą 1,19 tys. zł/osobę.

Tabela 8. Dochody i wydatki gminy (tys. PLN) w latach 2000- 2004 r.

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004
DOCHODY OGÓŁEM	3429	2405	3026	2491	2872
w tym dochody własne	778	974	895	1125	1035
WYDATKI OGÓŁEM	2637	2245	3236	2361	3797
w tym inwestycje bieżące	828	350	1072	150	1127
na inwestycje służące ochronie środowiska	30	71	838	-	-
na inwestycje służące gospodarce wodnej	335	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne

Identyfikacja problemów

Gmina Dubicze Cerkiewne podobnie jak inne gminy leżące na tzw. „ścianie wschodniej” starzeje się. Proces spowodowany jest ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji. Liczba mieszkańców gminy zmniejsza się z jednoczesnym wzrostem udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

Te niekorzystne zjawisko skutkować będzie z jednej zmniejszeniem dochodów własnych gminy, zaś z drugiej strony zwiększonymi wydatkami na opiekę społeczną. Dlatego też najważniejszym problemem, jaki należy rozwiązać, jest wstrzymanie procesu migracji mieszkańców z terenu gminy.

Proces ten spowodowany jest różnymi czynnikami, między innymi:

- niskimi dochodami w rolnictwie,
- brakiem miejsc pracy,
- gorszymi warunkami życia na wsi niż w mieście.

Bardzo dużym problemem jest również problem bezrobocia. Wg danych z Rejonowego Urzędu Pracy w Hajnówce z czerwca 2004 r. liczba bezrobotnych w gminie wynosiła 71 osób w tym 27 kobiet. Liczba osób w wieku produkcyjnym bierna zawodowo szacowana jest na ok. 100. Liczba ta będzie powiększać się w wyniku przemian strukturalnych w rolnictwie. Cechą tej grupy społecznej również jest niski poziom wykształcenia.

4.0 Turystyka i krajobraz kulturowy

Środowisko naturalne gminy Dubicze Cerkiewne stanowi atrakcję dla gości z kraju i zagranicy. Bogactwo przyrody tego obszaru niepowtarzalnie komponuje się z pięknem tutejszych krajobrazów.

Walory środowiskowe i turystyczne gminy zachęcają do wypoczynku, z dala od hałaśliwych i zatłoczonych miejskich aglomeracji.

Stanowią także doskonałą ofertę dla inwestorów zainteresowanych lokowaniem kapitału, głównie w sferze infrastruktury usługowej na rzecz turystyki i wypoczynku.

Położenie gminy w regionie „Zielonych Płuc Polski” oraz dostępność komunikacyjna terenów o dużej wartości przyrodniczej z okazami roślin i zwierząt nie występującymi w innych obszarach stawiają gminę Dubicze Cerkiewne w czołówce gmin regionu mogących służyć jako zaplecze i baza noclegowa dla turystyki krótkopobytowej.

Atrakcją turystyczną gminy jest swoista kultura ukształtowana współistnieniem różnych tradycji, mozaiką religii oraz oryginalna, drewniana architektura. Kultywowanie obyczajów i religii objawia się w licznych odpustach, uroczystościach obrzędowych, obchodach świąt sięgających daleko w historię. Ciekawa i bogata jest tradycja rękodzieła ludowego, a wyroby rękodzielnicze możemy zobaczyć i kupić prawie w każdej wsi.

4.1. Walory turystyczne

Walory przyrodnicze

- obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska” obejmujące większą część gminy,
- rezerwat „Czechy Orlańskie”, którego celem jest zachowanie naturalnego charakteru fragmentu borów sosnowo-świerkowych, oraz rezerwat „Starzyna” – cel – zachowanie w naturalnym stanie fragmentu Puszczy Białowieskiej,
- użytki ekologiczne obejmujące 15 wydzielonych obszarów stanowiących ekosystemy bagienne (powierzchnia 57,64 ha),
- pomniki przyrody (13 pojedynczych okazałych drzew, 1 głąz narzutowy, 2 zlepińce).

Walory kulturowe

- zabytkowe układy przestrzenne wsi oraz liczne zabytkowe obiekty drewnianego budownictwa wiejskiego,
- zespół dworski w Jodłowce z 1901 r. wraz z parkiem krajobrazowym z pozostałościami dawnych kompozycji,
- drewniany wiatrak holenderski w Koryciskach z 1948 r., bez skrzydeł z zachowanymi urządzeniami mechanicznymi,
- wiatrak-koźlak w Grabowcu z 1941 r. brak śmigieł, wewnątrz dobrze zachowane urządzenia mechaniczne do przemiału zboża,
- cerkiew p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego we wsi Werstok. Najstarsza cerkiew w gminie zbudowana w 1768 r.,
- cerkiew p.w. Św. Anny w Starym Korninie z 1773 r., przebudowana w XIX w.,
- cerkiew p.w. Św. Michała w Starym Korninie zbudowana przed 1893r.,
- cerkiew p.w. Opieki Matki Boskiej w Dubiczach Cerkiewnych z 1946 r. z przycerkiewnym cmentarzem gdzie zachowały się nieliczne kamienne krzyże z ciekawymi inskrypcjami z połowy XIX w.,
- liczne krzyże wotywnie z początku XX w.
- muzeum Kultury Białoruskiej w Dubiczach Cerkiewnych.

Miejsca kultu religijnego

- kapliczka (wybudowana w latach 70 w kształcie werandy nakrytej czterospadowym dachem z małą kopułką zwieńczoną krzyżem prawosławnym) nad źródłem (studnia) z

cudowną wodą w Starym Korninie oraz cerkiew z otoczoną kultem ikoną Św. Anny, najważniejsze uroczystości odbywają się w dniu 7 sierpnia- uroczystość „zaśnięcia św. Anny”

Imprezy folklorystyczne

- festyn „Na Iwana na Kupala” (lipiec),
- Festyn Kultury Białoruskiej (sierpień)

4.2. Infrastruktura turystyczna

Baza noclegowa

–Ośrodek Wypoczynkowy "Bachmaty" z bazą noclegową dla 37 osób w 4 domkach wolnostojących (pokoje 2,3,4 osobowe) nad zalewem o powierzchni 5,6 ha na rzece Orlanka. W okresie letnim funkcjonuje tu wypożyczalnia sprzętu pływackiego (rowery wodne, kajaki, żaglówki). Do dyspozycji są wyznaczone dwa kąpieliska dla dzieci i dorosłych. Jest prawdziwym rajem dla miłośników kontaktu z naturą. W sezonie letnim możliwe jest uprawianie wędkarstwa, zbiornik wodny rokrocznie jest zarybiany szlachetnymi gatunkami ryb.

–sezonowe schronisko młodzieżowe przy Zespole Szkół w Dubiczach Cerkiewnych (25 miejsc),

–pole namiotowe i biwakowe w /w Ośrodku na ponad 50 miejsc,

kwatery agroturystyczne:

1. "Agroturystyka pod wiatrakiem " - Domki u Rybaków - Dubicze Cerkiewne – 10 miejsc noclegowych.
2. Pensjonat "Koral" – Dubicze Cerkiewne – 10 miejsc noclegowych.
3. W. Szimoniuk – Grabowiec – 12 miejsc noclegowych.
4. M. Niczyporuk – Witowo – 7 miejsc noclegowych.
5. O. Skoworodko – Dubicze Cerkiewne – 9 miejsc noclegowych.
6. L. Fiedoruk – Jagodniki – 6 miejsc noclegowych.
7. N. Leoniak – Dubicze Cerkiewne – 10 miejsc noclegowych.
8. K. Brysiuk – Wojnówka – 4 miejsca noclegowe.
9. J. Nesteruk – Dubicze Cerkiewne – 6 miejsc noclegowych.
10. J. Czmiel – Jelonka – 6 miejsc noclegowych.
11. M. Korch – Kraškowszczyzna - 5 miejsc noclegowych.

Gospodarze utrzymują budynki w stylu regionalnym i zabezpieczają turystom wszystko co możliwe dla odpoczynku na łonie natury z możliwością korzystania w gospodarstwie ze wszystkich możliwych zajęć i potraw ludowych.

Oferują przejażdżki furą, wycieczki rowerowe, spacery po terenach leśnych przyległych do Puszczy Białowieskiej, miejsce na ognisko. Istnieje też możliwość zaopatrzenia na miejscu w warzywa, owoce, jajka, mleko itp.

Gastronomia

- „Zajazd u Jana” w Dubiczach Cerkiewnych,
- domowa kuchnia w pensjonacie „Koral” jak też w innych kwaterach agroturystycznych.

Szlaki turystyczne i ścieżki przyrodnicze

1. szlak rowerowy (zielony, 41 km) na odcinku Dubicze Cerkiewne – Werstok – Topiło - Białowieża.
2. szlak rowerowy (czerwony 85 km) na odcinkach: Zbucz - Stary Kornin - Dubicze Cerkiewne – Grabowiec - Kleszczele.
3. ścieżka przyrodniczo-leśna na Obszarze Natura 2000 w rezerwacie „Czechy Orlańskie” (2 km), wyznaczona przez nadleśnictwo Bielsk Podlaski.

4.szlak samochodowy (ok. 90 km, jeszcze nie oznakowany w terenie) na trasie z Hajnówki przez Nowe Berezowo - Stary Kornin - Dubicze Cerkiewne - Jelonka – Kleszczele – Dobrowoda - Opaka Duża - Jodłówka – Starzyna - Wojnówka-Werstok – Wiluki - Długi Bród – Topiło – Łozice – Orzeszkowo – Hajnówka.

Identyfikacja problemów

- niewystarczający poziom zagospodarowania turystycznego,
- zaniedbania w sferze komunalnej miejscowości turystycznej,
- niewystarczająca oferta inwestycyjna w dziedzinie zagospodarowania turystycznego,
- niewystarczające wyeksponowanie atrakcji turystycznych gminy,

Predyspozycje gminy Dubicze Cerkiewne do rozwoju turystyki:

- okoliczne zasoby środowiska naturalnego,
- okoliczne, rezerваты przyrody, ukształtowanie terenu, rzeki i doliny rzeczne, fauna i flora,
- ośrodek wypoczynkowy „Bachmaty” – terenem o atrakcyjnych walorach turystycznych w skali regionalnej,
- zasoby terenów mogących być atrakcyjnymi turystycznie,
- walory krajobrazowe,
- brak zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska przyrodniczego,
- atrakcyjne położenie gminy na obszarze „Zielonych Płuc Polski”, uznanym za obszar o wysokich walorach ekologicznych w skali krajowej i europejskiej,
- coraz większy udział miejscowej ludności w rozwój turystyki poprzez inwestycje turystyczne i organizowanie atrakcji dla odwiedzających gminę,
- silna identyfikacja regionalna mieszkańców.

Zadania do zrealizowania w dziedzinie rozwoju turystyki.

- przeprowadzenie inwentaryzacji cennych obiektów drewnianego budownictwa wiejskiego i zabytkowych układów osadniczych, z określeniem najcenniejszych obiektów, sposobów ich ochrony, a także możliwości ich adaptacji na cele turystyczne,
- opracowanie szczegółowej koncepcji zagospodarowania turystycznego ośrodka wypoczynkowego „Bachmaty” (modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej ośrodka, rozbudowa zaplecza rekreacyjno-wypoczynkowego, ulepszenie dojazdu, zwiększenie atrakcyjności, standardu i konkurencyjności, usprawnienie systemu informacji i promocji),
- rozwój ośrodków turystyki konnej,
- wyznakowanie nowych szlaków turystycznych (szlak obrzeży Puszczy Białowieskiej, szlak pereł architektury drewnianej),
- remont i adaptacja znajdujących się na terenie gminy wiatraków (Koryciski, Grabowiec) na obiekty turystyczne,
- poprawa estetyki wsi.

5.0. Środowisko przyrodnicze

Krajobraz i rzeźba terenu

Gmina Dubicze Cerkiewne leży w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej w powiecie hajnowskim. Znaczną część obszaru gminy stanowią równiny i lasy.

Teren gminy Dubicze Cerkiewne położony jest w obrębie mezoregionu Równiny Bielskiej, leżącej w makroregionie Niziny Północnopodlaskiej. Cechą charakterystyczną tego obszaru jest płaskie ukształtowanie powierzchni z nielicznymi płytkimi obniżeniami oraz grupami łagodnych wzniesień.

W obrębie gminy można wyróżnić dwa obszary:

1. piaszczystą równinę sandrową Puszczy Białowieskiej, zajmującą południowo – wschodnią i północno – wschodnią część gminy,
2. równinę gliniastą, znajdującą się na północny i południowy – zachód od miejscowości Dubicze Cerkiewne.

Północno i południowo – wschodnia część gminy znajdująca się w obrębie równiny sandrowej cechuje się płaską powierzchnią wzniesioną na wysokość około 165 m n.p.m. przeciętą wałami wydmyowymi o wysokościach około 7 m oraz niewielkimi pagórkami kemowymi. Obszar ten charakteryzuje się również występowaniem wzgórz czołowomorenowych o wysokościach do 170 m n.p.m. Obszar równiny poprzecinany jest ciekami wodnymi, o głębokościach ok. 2 -3 m.

Równina gliniasta znajdująca się w północnej i zachodniej części gminy charakteryzuje się występowaniem licznych niewielkich zagłębień. Równina porozcinana jest nielicznymi ciekami wodnymi. Główną rzeką jest tutaj Orlanka oraz jej odgałęzienia.

Obszar znajdujący się na zachód od miejscowości Dubicze Cerkiewne cechuje się występowaniem wzgórz czołowomorenowych o wysokościach względnych ok. 180 m n.p.m. Obszary te pokryte są głównie lasami.

Klimat

Obszar gminy Dubicze Cerkiewne pod względem podziału klimatycznego przyporządkowany jest do Krainy Wysoczyzn Północnopodlaskich (Równina Bielska). Obszar ten charakteryzuje się wpływem cech klimatu dużego kompleksu leśnego (Puszcza Białowieska).

Warunki klimatyczne scharakteryzowane zostały na podstawie badań stacji meteorologicznych w Bielsku Podlaskim, Białowieży oraz Orzeszkowa.

Opady

Opady atmosferyczne scharakteryzowano na podstawie danych ze stacji meteorologicznej w Orzeszkowie. Średnia roczna suma opadów wynosi tu 582mm. Największe opady atmosferyczne przypadają na okres wegetacyjny od kwietnia do października i wynoszą średnio od 37 (styczeń) do 75mm (sierpień). Najmniejsze średnie opady w ciągu całego roku notuje się w styczniu – 32mm.

Temperatury

Średnia roczna temperatura w tym obszarze klimatycznym to ok. 6,7 – 6,9°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń z temperaturą -4,4°C, natomiast najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą ok. 17,6-17,8°C.

Gleby

Teren gminy Dubicze Cerkiewne cechuje się występowaniem gleb, które zaliczane są do glin, piasków gliniastych oraz piasków słabogliniastych całkowitych i podścielonych piaskiem luźnym oraz piasków luźnych całkowitych. Zgodnie z typologią gleb, gleby gminy zaliczane są do gleb piaskowych i są to np. gleby biellicowe, rdzawe, brunatne kwaśne.

Gleby lepsze skupiają się w zachodniej i północno-zachodniej części gminy. Zaliczają się do nich gleby pseudobiellicowe, brunatne właściwe, gleby brunatne wylugowane i kwaśne oraz czarne ziemie.

Na obszarze gminy dominują bardzo słabe gleby VI i V klasy bonitacyjnej, zajmując łącznie ponad 66% powierzchni gruntów ornych. W przypadku użytków zielonych, ponad 54% powierzchni użytków stanowią gleby V klasy bonitacyjnej.

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne bardzo dużą powierzchnię, bo ponad 30% użytków rolnych, zajmują gleby marginalne.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest bardzo niski i wynosi 47. Jest on niższy od średniego wskaźnika powiatu (52,6), województwa (55) i Polski (66,6).

Budowa geologiczna

Omawiany obszar leży w zachodniej części prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w obniżeniu podlaskim.

Całą powierzchnię gminy pokrywają utwory czwartorzędowe. Miąższość czwartorzędu w tym rejonie waha się w granicach 80 – 100 m.

Gmina Dubicze Cerkiewne położona jest w strefie powierzchniowego występowania głównie osadów stadiału mazowiecko – podlaskiego zlodowacenia środkowopolskiego, a w części północno-wschodniej i wschodniej również stadiału mazowieckiego.

Najstarszym osadem występującym na powierzchni gminy są utwory wodnolodowcowe. Występują one rozległymi płacami na północny – wschód od Dubicz Cerkiewnych wzdłuż doliny rzek Orla i Policzna oraz na zachodzie u zbiegu cieków Orlanki i Białej. Reprezentowane są przez piaski i piaski ze żwirem.

Piaski ze żwirami i głazami (miejscami pylaste) strefy moren czołowych i żwiry z głazami występują nieco na południowy – wschód od Grabowca, tworząc ciąg wzgórz czołowomorenowych Istok – Kleszczele.

W okolicach miejscowości Witowo i Piaski, znajdujących się we wschodniej części gminy, oraz w okolicy Starzyny, znajdującej się w południowo – wschodniej części gminy, występują wzgórza kemowe. Kemy zbudowane są z piasków drobnoziarnistych i bardzo drobnoziarnistych z wkładkami piasków średnioziarnistych i mułków beżowych poziomo warstwowanych. Na kulminacjach miejscami występuje materiał grubszy, aż do żwirów i głazików.

5.1. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Gmina Dubicze Cerkiewne pod względem hydrograficznym należy do zlewni dwóch rzek Narwi i Bugu.

Sieć rzek na obszarze gminy tworzona jest przez rzekę Orlankę znajdującą się w zlewni rzeki Narwi, oraz przez jej główny dopływ rzekę Orla. Są to rzeki odprowadzające wody z większej części obszaru gminy do Narwi.

Podstawowy układ sieci rzecznej w zlewni rzeki Bug tworzą rzeki Perebel i Policzna, będące dopływami rzeki Leśna Prawa, która jest prawobrzeżnym dopływem Bugu.

Wody podziemne

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne wody podziemne występują głównie w piaszczysto – żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz węglanowych utworach kredowych.

Gmina Dubicze Cerkiewne zlokalizowana jest w obrębie występowania wodonośnych utworów kredowych znajdujących się na głębokości 100 – 150 m.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze na obszarze gminy są wody podziemne, pochodzące z utworów czwartorzędowych.

Ujęcia wód podziemnych na terenie gminy Dubicze Cerkiewne:

–Dubicze Cerkiewne – dwie studnie o głębokości ok. 59 m i wydajności ok. 66 m³/godz. przy depresji 26 i 20 m.

–Stary Kornin – dwie studnie głębinowe, pierwsza o głębokości 64 m i wydajności 104 m³/godz., druga studnia o głębokości 64 m i wydajności 91 m³/godz. Łączna wydajność obu studni wynosi 175 m³/godz. przy depresji 8,2 m.

Pierwszy poziom wodonośny (przypowierzchniowy) znajduje się na całym terenie gminy. Wody z tego poziomu występują zarówno w dolinach rzecznych jak i zagłębieniach terenowych zbudowanych z piasków i namulów holocenijskich jak również na obszarach wysoczyznowych zbudowanych z piaszczystych utworów pochodzenia wodnolodowcowego, oraz na terenach zbudowanych z glin w ich przewarstwieniach piaszczysto – żwirowych.

Zwierciadło wody w okolicach dolin rzecznych Orlanki, Orli, Perebeli, Policznej i innych mniejszych cieków wodnych oraz w zagłębieniach terenowych znajduje się na głębokości około 0,2 – 1,0 m, a na obszarach wysoczyznowych około 5 – 6 m. W zachodniej części gminy zbudowanej z gliny jest możliwość występowania tzw. wód zawieszonych zajmujących lokalne obniżenia stropu glin zwałowych wypełnionych łatwo przepuszczalnymi piaskami.

Obszar gminy Dubicze Cerkiewne należy do obszarów o dużym deficycie wody.

5.2. Zasoby leśne

Grunty pod lasami i zadrzewieniami zajmują powierzchnię 7680 ha. Lesistość gminy wynosi 51% i jest zdecydowanie wyższa od średniej województwa podlaskiego (29,6%).

Dominuje tu bór mieszany świeży, las mieszany i las świeży, przy głównym udziale boru świeżego, lasu wilgotnego i olsu.

W siedliskach boru mieszanego świeżego przeważają drzewostany sosnowo – świerkowe z domieszką dębu i brzozy. Siedliska olsu charakteryzują się występowaniem w drzewostanie głównie jesionu, olszy, oraz świerku, brzozy i osiki.

5.3. Zasoby surowcowe

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne występowanie złóż surowców mineralnych związane jest z położeniem gminy oraz z utworami czwartorzędowymi pokrywającymi powierzchnię gminy.

W obrębie gminy występują złoża kruszywa naturalnego w miejscowości Czechy Orlańskie.

5.4. Obszary chronione gminy

Do obszarów objętych ochroną prawną na terenie gminy Dubicze Cerkiewne zaliczamy:

- Rezerwaty przyrody;
- Obszary chronionego krajobrazu;
- Pomniki przyrody;
- Użytki ekologiczne;

Rezerwaty przyrody na terenie gminy:

1. Starzyna – fragment rezerwatu leśno–ornitologicznego położonego w obrębie Nadleśnictwa Hajnówka o powierzchni 370,08 ha. Celem ochrony jest zachowanie w niezmienionym stanie naturalnych walorów fragmentu Puszczy Białowieskiej z bogatą florą oraz dobrze wykształconymi zespołami leśnymi.

2. Czechy Orlańskie – rezerwat leśny położony na obszarze Nadleśnictwa Bielsk, obejmuje powierzchnię 77,95ha. Podstawowym celem ochrony jest zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych, które stanowią pozostałość po Puszczy Bielskiej.

3. Rezerwat Jelonka – utworzony w 1989 r. o powierzchni 227 ha, położony na terenie Nadleśnictwa Bielsk Podlaski, w gminie Kleszczele (przy granicy gminy Dubicze Cerkiewne).

Do obszarów chronionych na terenie gminy Dubicze Cerkiewne należy także Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Białowieskiej oraz Obszar Natura 2000 Puszcza Białowieska.

Ochrona przyrody ma na celu zachowanie różnorodności biologicznej, utrzymanie i przywracanie do stanu naturalnego wszystkich zasobów przyrody (drzewostanów i siedlisk leśnych), zapewnienie ciągłości istnienia wszystkich gatunków roślin i zwierząt w ich naturalnych siedliskach, zachowanie dziedzictwa geologicznego.

Obszar Puszczy Białowieskiej jest zaliczany do ostoji naturalnych puszczy nizinnych w Europie.

Na obszarze gminy za pomniki przyrody uznano 13 pojedynczych drzew oraz 1 głąz narzutowy i 2 zlepińce. Szczegółowy opis pomników przyrody przedstawia tabela nr 4.

Tabela 4. Pomniki przyrody na terenie gminy Dubicze Cerkiewne

Wyszczególnienie	Lokalizacja	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Wiek (lata)
lipa drobnolistna	Czechy Orlańskie	348	27	250
wiąz szypułkowy	Czechy Orlańskie	227	18	180
topola biała	Stary Kornin	600	27	130
sosna zwyczajna	Nadleśnictwo Hajnówka	317,1	32	332
sosna zwyczajna	Nadleśnictwo Hajnówka	254,3	33	226
sosna	Nadleśnictwo Hajnówka	372	37	300
sosna pospolita	Nadleśnictwo Hajnówka	316	35	250
sosna zwyczajna	Nadleśnictwo Hajnówka	276,3	40	231
świerk pospolity	Nadleśnictwo Hajnówka	314	40	189
świerk pospolity	Nadleśnictwo Hajnówka	268,5	37	179
świerk pospolity	Nadleśnictwo Hajnówka	312,4	43	156
świerk pospolity	Nadleśnictwo Hajnówka	273,2	37	153
sosna	Nadleśnictwo Hajnówka	360	28	220
głąz narzutowy	Grabowiec	-	-	-
zlepieniec	teren nieczynnej żwirowni	880	1,2	-
zlepieniec	teren nieczynnej żwirowni	720	1,7	-

Źródło: www.dubicze-cerkiewne.pl

5.5. Zagrożenia środowiska przyrodniczego gminy

Zanieczyszczenia powierzchni ziemi

Odpady stałe oraz osady ściekowe są jednym z najpoważniejszych zagrożeń dla ludzi i środowiska naturalnego. Dotyczy to zwłaszcza wód powierzchniowych, podziemnych oraz gleb. Z tego powodu racjonalna gospodarka odpadami i minimalizacja ich wytwarzania stała się w ostatnich latach jednym z najważniejszych aspektów w dziedzinie ochrony środowiska.

W związku ze staraniami Polski o przyjęcie do Unii Europejskiej wystąpiła konieczność dostosowania naszego prawodawstwa do przepisów unijnych. Dotyczy to również uregulowań prawnych w zakresie gospodarki odpadami.

Odpady niebezpieczne

Do grupy odpadów niebezpiecznych należą odpady zawierające w swoim składzie substancje: toksyczne, palne, wybuchowe itd. Z wyżej wymienionych odpadów na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne do odpadów niebezpiecznych zaliczyć można: zużyte baterie, akumulatory, odpady zawierające rtęć (lampy rtęciowe, termometry), pozostałości oraz opakowania po farbach i lakierach, rozpuszczalniki organiczne, środki czyszczące, środki ochrony roślin (pestycydy) oraz opakowania po nich, zbiorniki po aerozolach, pozostałości domowych środków do dezynfekcji i dezynsekcji, odpady zawierające oleje, częściowo wykorzystane leki, materiały budowlane zawierające azbest (np. eternit), odpady wielkogabarytowe – przede wszystkim agregaty chłodnicze (lodówki), w których znajdują się freony; wraki samochodowe, w których są oleje, płyny hamulcowe.

Odpady zawierające azbest

Od 1997 roku istnieje zakaz stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. nr 161 poz. 628). W maju 2002 roku Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Uwzględniając żywotność wyrobów cementowo – azbestowych program zakłada realizację usuwania tych wyrobów z budynków i budowli do 2032 r. Do chwili obecnej około 40% obiektów zawierających azbest pozostaje nie zinwentaryzowana.

W związku z koniecznością usunięcia materiałów zawierających azbest z dziedziny komunalnej i gospodarczej należy w bliższej i dalszej perspektywie liczyć się ze wzrostem ilości tego typu odpadu. Jego ilości na terenie gminy będą możliwe do oszacowania w wyniku realizacji gminnego programu inwentaryzacji wyrobów azbestowych.

Odpady zawierające azbest są unieszkodliwiane przez składowanie. Ten sposób postępowania jest zgodny z obecnymi wymogami prawnymi oraz środowiskowymi. Należy więc rozpatrzyć możliwość zorganizowania miejsc do składowania tego typu odpadów niebezpiecznych.

Zanieczyszczenia powietrza

Obszar gminy Dubicze Cerkiewne cechuje się czystym powietrzem atmosferycznym. W gminie Dubicze Cerkiewne nie występują praktycznie żadne większe źródła emitujące zanieczyszczenia do powietrza. Głównym źródłem emitującym zanieczyszczenia do powietrza na terenie gminy są kotłownie lokalne i paleniska indywidualne, w mniejszym stopniu również środki transportu.

Zanieczyszczenia wód

Na obszarze gminy brak jest większych źródeł zagrażających czystości wód powierzchniowych i gruntowych. Na stan czystości wód, na analizowanym terenie, może negatywnie wpływać stosowanie nawozów sztucznych oraz środków ochrony roślin. Zagrożeniem dla wód podziemnych może być niewłaściwa utylizacja odpadów niebezpiecznych. Z kolei zagrożeniem dla wód gruntowych może być niewłaściwie zagospodarowana gnojówka i gnojowica z gospodarstw rolnych.

Inne zagrożenia-Hałas i wibracje

Hałas jest obecnie powszechnie spotykanym zjawiskiem wpływającym na klimat akustyczny. Przy dużym natężeniu i długim czasie oddziaływania hałas może stanowić poważne zagrożenie dla ludzi i środowiska przyrodniczego.

Hałas komunikacyjny jest jedynym czynnikiem mającym wpływ na klimat akustyczny gminy, jednak ma on znaczenie jedynie lokalne. Ruch drogowy jest tu jedynym źródłem hałasu.

Środki transportu to ruchome źródła hałasu decydujące o parametrach klimatu akustycznego, przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Większość pojazdów emituje hałas o poziomie dźwięku od 85 do 94 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku, w otoczeniu budynków mieszkalnych od 35 do 55 dB w porze nocnej i od 40 do 65 dB w porze dziennej. Najbardziej uciążliwe są pojazdy ciężkie, z których 80% emituje hałas o poziomie dźwięku większym niż 80 dB, z czego 40% o poziomie większym niż 85 dB.

6.0. Infrastruktura techniczna gminy

6.1. Ujęcia, wodociągi i stacje uzdatniania wody

W gminie funkcjonują dwa ujęcia wody podziemnej w Dubiczach Cerkiewnych i Starym Korninie <tabela nr 5.>

Źródłem poboru wody w Dubiczach Cerkiewnych jest ujęcie wody podziemnej z utworów czwartorzędowych. Woda ujmowana jest z dwóch studni wierconych SW 1 i SW 2. Woda ujmowana jest z drugiej warstwy wodonośnej.

Źródłem poboru wody w Starym Korninie jest ujęcie wody z utworów czwartorzędowych. Woda ujmowana jest z dwóch studni wierconych SW 1 i SW 2, z drugiej warstwy wodonośnej.

Tabela 5. Ujęcia wody podziemnej w gminie Dubicze Cerkiewne

Rodzaj ujęcia	Liczba (szt.)	Lokalizacja	Zasoby eksploatacyjne (m ³ /h)	Pobór wody (m ³ /dobę)
Komunalne i gminne	2	Dubicze Cerkiewne	31,6	150
		Stary Kornin	31	150
Ogółem	2	-	62,6	300

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Dubicze Cerkiewne jest zwodociągowana w 99,5%, natomiast długość sieci kanalizacyjnej obejmuje zaledwie 6% obsługiwanych mieszkańców.

Stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na koniec grudnia 2004 r przedstawia tabela nr 6.

Tabela 6. Stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej 31.12.2004 r.

Wyszczególnienie	długość w km	liczba przyłączonych gospodarstw domowych	odsetek obsługiwanych mieszkańców
sieć wodociągowa	69,5	850	99%
sieć kanalizacyjna	7,0	110	6%

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Oczyszczalnia ścieków

Na terenie gminy w miejscowości Dubicze Cerkiewne funkcjonuje biologiczna oczyszczalnia ścieków wybudowana w październiku 2002r. Wyposażona jest w punkt zlewny ścieków dowożonych, pompownię ścieków surowych ze zbiornikiem retencyjnym, oczyszczalnię biologiczną systemu BIOGEST, kanały grawitacyjne ścieków surowych i oczyszczonych. W roku 2004 oczyszczono 2200 m³ ścieków

6.3. Gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów

Odpady komunalne, na terenie gminy Dubicze Cerkiewne, deponowane są na gminnym składowisku odpadów w Dubiczach Cerkiewnych. Planowany termin zamknięcia składowiska to 2009 rok. Składowisko zajmuje powierzchnię 0,78 ha. Pojemność całkowita składowiska wynosi 2300 m³, z czego w chwili obecnej 30% jest wykorzystywane. Składowisko nie posiada uszczelnienia podłoża. Obiekt posiada instalację do zbierania odcieków (rowy opaskowe), lecz brak jest tu instalacji do ujmowania gazu ze składowiska. Ponadto nie jest prowadzony monitoring wód i gazu.

Według danych w roku 2004 na gminnym składowisku odpadów zdeponowano około 32 Mg odpadów mieszanych.

Odpady niebezpieczne powstające na terenie gminy Dubicze Cerkiewne to głównie zużyte baterie, akumulatory, pozostałości oraz opakowania po farbach i lakierach, rozpuszczalniki organiczne, środki czyszczące, zbiorniki po aerozolu, pozostałości domowych środków do dezynfekcji i dezynsekcji, odpady zawierające oleje, częściowo wykorzystane leki.

Do odpadów niebezpiecznych należą również odpady zawierające azbest. Na analizowanym terenie odpady z azbestem to głównie płyty azbestowo-cementowe, które wykorzystywano 30 – 40 lat temu w budownictwie, głównie jako pokrycia dachowe. Według zestawienia opracowanego na podstawie zgłoszeń mieszkańców gminy, na analizowanym obszarze znajduje się około 77 667 m² pokryć dachowych z wbudowanym azbestem. Na obszarze gminy nie ma zakładów unieszkodliwiających odpady niebezpieczne.

6.4. Zamierzenia gminy w zakresie gospodarki wodnej i ochrony środowiska w latach 2001-2007

W tabeli 7 przedstawiono zrealizowane i planowane inwestycje z tego zakresu

Tabela 7. Zrealizowane i planowane inwestycje z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w gminie Dubicze Cerkiewne w latach 2001-2007 (tys. PLN)

Wyszczególnienie	Lata				
	koszty poniesione do końca 2003	2004	2005	2006	2007
Ujęcia wody	350				
Sieć wodociągowa	1680		10	15	
Oczyszczalnie ścieków	870				
Składowisko odpadów	19				
Kanalizacja sanitarna	327	1400			600
Ochrona powietrza					
Zbiorniki wodne					

Źródło: *Informacje własne*

W tabeli 8 podano rodzaj inwestycji i źródła ich finansowania .

Tabela 8. Źródła finansowania zadań realizowanych w latach 2001 – 2007 w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w gminie Dubicze Cerkiewne

Gmina	Nazwa zadania, lokalizacja	Źródła finansowania
Dubicze Cerkiewne	Sieć wodociągowa na terenie gminy	budżet gminy, środki mieszkańców, fundusze celowe
	Sieć kanalizacyjna Dubicze Cerkiewne	budżet gminy, środki mieszkańców, fundusze celowe
	Ujęcia wody miejscowościach Dubicze Cerkiewne i Stary Kornin	budżet gminy, środki mieszkańców, fundusze celowe
	Oczyszczalnia ścieków Dubicze Cerkiewne	budżet gminy, środki mieszkańców, fundusze celowe
	Zbiornik wodny Dubicze Cerkiewne	budżet gminy, środki mieszkańców, fundusze celowe
	Składowisko odpadów w Dubiczach Cerkiewnych	budżet gminy, środki mieszkańców, fundusze celowe

Źródło: *Wojewódzki Program Ochrony Środowiska, Białystok 2003.*

Tabela 9. Wysokość planowanych nakładów na inwestycje z zakresu ochrony środowiska w gminie Dubicze Cerkiewne (w tys. zł)

Rodzaj inwestycji	Nakłady poniesione w latach 2001-2003	Nakłady planowane do poniesienia w latach				Nakłady w latach 2004-2007
		2004	2005	2006	2007	
Oczyszczalnie ścieków	870					
Składowisko odpadów	19					
Kanalizacja sanitarna	327	1400			600	2000
Sieć wodociągowa	1680		10	15		25
Ujęcia wody	350					
Zbiorniki wodne	39					
Razem gospodarka wodno-ściekowa						
OGÓLEM	3285	1400	10	15	600	2025

Źródło: Informacje własne

IV. Ograniczenia i problemy rozwoju gminy Dubicze Cerkiewne

Wskazanie problemów i barier rozwoju gminy pozwoli na zabezpieczenie w budżecie gminnym środków finansowych na ich likwidację. Niektóre z nich mogą być zlikwidowane drogą lepszej organizacji pracy, większego zaangażowania lub zmiany przepisów prawnych.

W uwarunkowaniach rozwoju przestrzennego gminy można określić następujące bariery rozwojowe:

- brak miejsc pracy dla ludności zajmującej się działalnością poza rolniczą oraz dla nadwyżek ludności pracującej obecnie w rolnictwie,
- starzenie się ludności wiejskiej,
- braki w istniejącej infrastrukturze technicznej,
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska, a także ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- brak inwestorów zarówno krajowych jak i zagranicznych,
- słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,

Problemy gminne dokonano w oparciu o następujące dane, informacje i dokumenty:

- dane uzyskane z Urzędu Gminy Dubicze Cerkiewne,
- wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy,
- identyfikację problemów dokonaną przez radnych gminy.

Wyniki konsultacji przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy, które budziły niepokój:

- o stan techniczny dróg,
- o stan służby zdrowia,
- o brak usług,
- o niedostateczna sieć placówek handlowych,
- o brak miejsc pracy w gminie (bezrobocie),
- o brak rynku zbytu na produkty rolne,
- o zbyt mała liczba gospodarstw domowych skanalizowanych w gminie,

Identyfikacja problemów gminnych dokonana przez radnych.

➤Brak miejsc pracy.

Uzasadnienie:

-bezrobocie powoduje migrację ludzi młodych, zazwyczaj dobrze wykształconych mieszkańców gminy do większych miast.

Oczekiwane efekty:

- poprawa struktury demograficznej gminy,
- zwiększenie aktywności gospodarczej,
- wzrost dochodów mieszkańców, a w konsekwencji tego-gminy.

➤Brak boisk sportowych (do piłki siatkowej i nożnej) przy Zespole Szkół w Dubiczach Cerkiewnych.

Uzasadnienie:

-brak miejsca do prowadzenia szkolnych zajęć sportowych.

Oczekiwane efekty:

- poprawa rozwoju i stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- oferta do spędzania czasu wolnego.

➤Podniesienie opłacalności produkcji rolnej.

Uzasadnienie:

- migracja młodych ludzi ze wsi,
- trudności w utrzymaniu rodziny (ubożenie wielu rodzin).

Oczekiwane efekty:

- zatrzymanie efektu „starzenia się wsi”,
- wzrost popytu na płody rolne.

➤Konieczność zwiększenia nakładów na oświatę i służbę zdrowia.

Uzasadnienie:

- brak wielu z podstawowych pomocy szkolnych,
- brak należytego wyposażenia przychodni zdrowia w leki i aparaturę medyczną.

Oczekiwane efekty:

- podniesienie efektywności nauczania,
- podniesienie stanu wiedzy i umiejętności uczniów, niwelowanie dysproporcji pomiędzy uczniami z dużych miast a uczniami z małych miejscowości lub wsi,
- podniesienie poziomu świadczonych usług.

➤**Rozbudowa sieci kanalizacji na terenie gminy.**

Uzasadnienie:

- brak możliwości odprowadzania ścieków w sposób nieuciążliwy dla środowiska,
- odprowadzanie ścieków do szamb i ich okresowy wywóz,
- zagrożenie stanu czystości wód podziemnych,

Oczekiwane efekty:

- poprawa stanu czystości środowiska,
- podniesienie standardu życia mieszkańców,

➤**Poprawa stanu technicznego dróg w gminie.**

Uzasadnienie:

- trudności w dojeździe do niektórych miejsc lub miejscowości,
- pogarszanie się stanu bezpieczeństwa (zły stan nawierzchni jak i ich parametry techniczne).

Oczekiwane efekty:

- podniesienie warunków bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- poprawa ogólnych warunków życia,
- ułatwienia w komunikacji,

➤**Modernizacja budynku Urzędu Gminy**

Uzasadnienie:

- zły stan techniczny budynku, w którym mieści się Urząd Gminy.

Oczekiwane efekty:

- podniesienie prestiżu gminy,
- zapewnienie odpowiednich warunków do załatwiania spraw mieszkańców.

➤**Utrzymanie przewozów pasażerskich na linii kolejowej Hajnówka-Czeremcha.**

Uzasadnienie:

- trudności w dojeździe do pracy i szkół w miastach (dot. części mieszkańców gminy),

Oczekiwane efekty:

- ułatwienia w komunikacji, sprawny dojazd do pracy i szkół.

➤**Brak dostatecznych środków finansowych na rozwój turystyki.**

Uzasadnienie:

- turystyka alternatywnym źródłem utrzymania dla części mieszkańców,
- zwiększenie bazy noclegowej i gastronomicznej,
- zwiększenie efektu promocji gminy,

-zainteresowanie gminą potencjalnych inwestorów.

Oczekiwane efekty:

- zmniejszenie bezrobocia,
- wzrost dochodów mieszkańców, a w konsekwencji tego-gminy.

➤**Brak gazyfikacji wsi.**

Uzasadnienie:

–możliwość korzystania z ekologicznego paliwa.

Oczekiwane efekty:

- podniesienie stanu czystości środowiska,
- wygoda mieszkańców,
- podniesienie atrakcyjności gminy.

Identyfikacja problemów gminnych dokonana w trakcie prowadzonych ankiet i uwag radnych.

- Bezrobocie,
- Zbyt niskie dochody mieszkańców gminy,
- Niezagospodarowane obiekty,
- Brak rozwoju handlu przygranicznego,
- Negatywne trendy demograficzne w gminie,
- Niedostateczny stan infrastruktury technicznej,
- Brak organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- Niska dochodowość rolnictwa,
- Brak zaplecza dla rozwoju turystyki w gminie.

Porównanie identyfikacji podstawowych problemów rozwoju powiatu hajnowskiego.

Zespół reprezentujący gminę wskazał następujące najważniejsze problemy gminne:

1.w sferze społecznej

- niskie dochody ludności gminy (ubożenie społeczeństwa),
- brak potencjału ludzkiego (przewaga mieszkańców w wieku poprodukcyjnym),
- brak możliwości zatrudnienia w sektorze pozarolniczym,

2.w sferze potencjałów (zasobów) gminnych

- zły stan techniczny dróg,
- brak rozbudowy sieci kanalizacyjnej i gazowej,

3. w sferze gospodarczej

- braki infrastruktury turystycznej,
- nieopłacalność produkcji rolnej,
- pogarszające się warunki komunikacyjne PKP

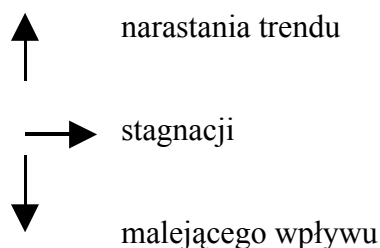
Jak widać, problemy przedstawione na forum konwentu powiatu pokrywają się z wynikami ankiet gminnych. Poszukując uwarunkowań rozwojowych uczestnicy warsztatów

dokonali identyfikacji pozytywnych i negatywnych zjawisk występujących zarówno w samej gminie-uwarunkowania wewnętrzne (atuty, silne strony gminy oraz jej słabości), jak i w otoczeniu zewnętrznym (szanse, możliwości i zagrożenia).

Atuty i możliwości gminy powinny stanowić uwarunkowania, na których należy oprzeć przyszły rozwój gminy, wspomagając ich oddziaływanie i stwarzając warunki dla ich większego wpływu na przyszłość gminy.

Słabości i zagrożenia stanowiące utrudnienia lub ograniczenia w planowanym rozwoju gminy, powinny być minimalizowane lub eliminowane w aspekcie możliwości uzyskania określonych celów i zrealizowania planowanych zamierzeń.

Analiza siły oddziaływania wskazanych zjawisk (czynników) została dokonana w pięciopunktowej skali ocen (ocena jednopunktowa oznaczała najmniejszą siłę oddziaływania, a ocena pięciopunktowa-najwyższą). Przy wskazaniu poszczególnych czynników uczestnicy dokonali oceny zmiany trendu wymienionych czynników na przestrzeni ostatnich lat oraz oczekiwań w najbliższej przyszłości. Ocena trendu dokonana została poprzez wskazanie:

Zestawienie oceny czynników rozwojowych gminy Dubicze Cerkiewne (atutów i słabości oraz szans i zagrożeń).

Uwarunkowania wewnętrzne

Lp.	Mocne strony gminy -atuty	Trend	Siła trendu
1	Czyste środowisko	→	3,61
2	Sąsiedztwo Puszczy Białowieskiej	→	3,96
3	Dobre (potencjalne)warunki dla rekreacji i turystyki	↑	3,87
4	Zdrowy klimat	→	4,26
5	Położenie w strefie przygranicznej	→	3,65
6	Zdrowa żywność wytwarzana na terenie gminy	↑	3,78
7	Gościnność mieszkańców	→	4,17
8	Wysoki stopień lesistości obszaru gminy	↑	3,70
9	Bogactwo lasów w gminie , runa leśnego i ziół oraz różnorodność zwierzyny łownej	↑	3,43
10	Oferta działek rekreacyjnych i budowlanych, na uzbrojonych terenach	↑	3,83
11	Dobry system układów komunikacyjnych w gminie	↓	3,57
12	Różnorodność kultur, wyznań i obyczajów	→	3,57
13	Tolerancja narodowościowa i wyznaniowa	→	3,78
14	Tradycje rękodziela ludowego w gminie	→	3,43
15	Zabytki architektury sakralnej i ludowej	↓	3,65
16	Rezerваты i pomniki przyrody w gminie	↑	3,43
17	Podaż siły roboczej	↑	4,17
18	Tradycje hodowli owiec	↓	3,22
19	Możliwość nabycia materiałów zalesieniowych	↑	3,22
20	Wysoka jakość ujmowanych wód, stwarzająca możliwość wykorzystania ich jako wód mineralnych	→	4,17
21	Wysoki stopień zwodociągowania miejscowości w gminie	↑	3,45

Lp.	Słabe strony gminy -słabości	Trend	Siła trendu
-----	------------------------------	-------	-------------

1	Niski poziom dochodów mieszkańców gminy		3,95
2	Niedostateczny stan infrastruktury technicznej w zakresie stanu dróg, kanalizacji i braku gazu	↓	3,64
3	Niekorzystne położenie obszaru gminy w stosunku do aglomeracji miejskich w aspekcie rynku pracy i rynku zbytu	↓	3,82
4	Brak dostatecznej liczby małych zakładów przemysłowych (produkcyjnych) i usługowych	→	3,32
5	Niska jakość gruntów (wysoka klasa gleb)	↓	3,73
6	Brak bazy hotelarsko-gastronomicznej	→	3,53
7	Niedostateczne wyposażenie jednostek OSP	↑	2,64
8	Starzenie się społeczeństwa gminy (zwiększenie odsetka ludności w wieku produkcyjnym)	↑	3,64

Uwarunkowania zewnętrzne

Lp.	Szanse rozwojowe gminy Dubicze Cerkiewne	Trend	Siła trendu
1	Poszerzenie granic Białowieskiego Parku Narodowego	↑	3,32
2	Rozwój turystyki	↑	4,36
3	Rozbudowa i zmiana statusu przejścia granicznego w Połowcach	↑	3,45
4	Właściwa polityka regionalna Państwa – likwidowanie dysproporcji rozwojowych i subwencjonowanie gmin o małych dochodach	→	3,73
5	Modernizacja dróg ponad lokalnych (powiatowych, gminnych i wojewódzkich)	↑	3,95
6	Napływ inwestorów z spoza gmin	→	3,05
7	Wejście Polski do Unii Europejskiej – łatwiejsze pozyskiwanie unijnych środków pomocniczych	→	2,59
8	Powrót stanu handlu z krajami byłego Związku Radzieckiego do poziomu lat poprzednich	→	3,91
9	Gazyfikacja regionu hajnowskiego	→	3,64
10	Poprawa ogólnej sytuacji gospodarczej kraju		3,91
Lp.	Zagrożenia rozwojowe gminy	Trend	Siła trendu
1	Zamiar likwidacja połączenia kolejowego na linii Czeremchą -Hajnówką	↑	3,00

2	Niewłaściwa polityka podatkowa państwa	▲	3,32
3	Brak konsekwencji w polityce regionalnej	▲	3,82
4	Wzrost cen środków do produkcji rolnej	▲	3,73
5	Wzrost kosztów utrzymania	▲	3,95
6	Wzrost bezrobocia w kraju	▲	3,50
7	Niezadowolający stan stosunków z Białorusią	→	3,59
8	Przenikanie i upowszechnianie się wzorców obcych kultur	▲	2,95
9	Wzrost poczucia zagrożenia bezpieczeństwa	▲	3,50
10	Zła polityka rolna	▲	4,05
11	Załamanie się rynku wschodniego, jako łatwo dostępnego i atrakcyjnego rynku zbytu	▲	2,73

Jak widać Gmina boryka się z problemami typowymi dla obszarów wiejskich. W krótkim okresie czasu nie należy oczekiwać napływu inwestorów zewnętrznych ani zaangażowania środków publicznych w dużej skali. Powoduje to konieczność racjonalnego rozdziału kwot dysponowanych przez gminę oraz dokładne rozpoznanie potrzeb i najbardziej palących problemów do rozwiązania.

Obszary niedostatków można ująć w następujących punktach:

a/ Infrastruktura techniczna

- Niezadowolający stan szlaków komunikacyjnych,
- Brak rozbudowanej sieci kanalizacyjnej poza wsią Dubicze Cerkiewne,
- Brak sieci gazowej,
- Słabo rozwinięty system gospodarki odpadami.

b/ Sfera turystyki

- Brak rozbudowanej infrastruktury turystycznej,
- Brak profesjonalnej promocji turystycznej gminy,
- Słaba informacja turystyczna,
- Brak „tradycji” turystycznej na wsi,
- Niewystarczające wykorzystanie znajdujących się na terenie gminy dóbr dziedzictwa kulturowego,
- Niewystarczający poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

c/ Sfera gospodarcza

- Rozdrobnienie gospodarstw uniemożliwiające stosowania efektywnych technologii produkcji,
- Brak terenów wydzielonych i przygotowanych pod inwestycje,
- Brak inwestorów zewnętrznych,
- Brak znaczących bogactw naturalnych,
- Brak integracji w środowisku wiejskim – producenci rolni nie utworzyli grup producenckich,
- Mała różnorodność gospodarstwa,
- Mała ilość podmiotów gospodarczych poza rolnictwem,
- Nadmiar siły roboczej zaangażowanej w produkcji rolnej,
- Niskie dochody ludności rolniczej skutkujące ograniczeniem lokalnego popytu,
- Niewielkie możliwości zmian źródeł zarobkowania na terenie gminy,
- Brak dostosowania gospodarstw do wymogów Unii Europejskiej,
- Zły stan techniczny obiektów gospodarstw rolnych,
- Doposażenie gospodarstw,
- Nierówne szanse rolnictwa w konkurencji z rolnictwem Unii Europejskiej,
- Słabo rozwinięta baza przetwórstwa rolno – spożywczego.

d/ Sfera społeczna

- Niski poziom wykształcenia,
- Niewielka ilość pozarolniczych miejsc pracy,
- Niska mobilność ludności rolniczej na rynku pracy,
- Niski poziom przygotowania lokalnej społeczności do sprostania wyzwaniom współczesnej gospodarki,

V. Priorytety Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Dubicze Cerkiewne

Priorytet I - Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej Gminy na szczeblu regionalnym i krajowym

1. Rozwój obszarów wiejskich.

- a) Osiągnięcie wyższego stopnia kultury użytków rolnych,
- b) Tworzenie warunków dla rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- c) Budowa infrastruktury drogowej,
- d) Zwiększenie ruchu turystycznego i dochodów mieszkańców poprzez ożywienie inicjatyw działalności turystyczno-rekreacyjnej, promocja gospodarstw agroturystycznych,

- e) Stworzenie warunków sprzyjających i umożliwiających podnoszenie wiedzy mieszkańców wsi poprzez rozwój szkolnictwa, szkolenia i seminaria,

2. Rozwój gospodarczy Gminy poprzez stymulowanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

- a) Aktywne poszukiwanie inwestorów oraz stworzenie w Gminie sprawnego systemu obsługi i informacji dla potencjalnych inwestorów,
- b) Prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej,
- c) Wspieranie działań promocyjnych firm z terenu gminy Dubicze Cerkiewne,
- d) Przygotowywanie i udostępnianie terenów inwestycyjnych dla prowadzenia działalności gospodarczej,
- e) Aktywizacja osób bezrobotnych,
- f) Utworzenie internetowej bazy danych o towarach i usługach oferowanych w regionie,

3. Współpraca gminy z partnerami krajowymi i zagranicznymi.

- a) Wspólna realizacja programów i projektów edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych, wspierających działalność gospodarczą i przedsiębiorczość,
- b) Międzynarodowa wymiana i współpraca młodzieży.

Priorytet II - Rozwój infrastruktury

1. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury

- a) Poprawa bezpieczeństwa ciągów komunikacyjnych poprzez przebudowę istniejących dróg, chodników i ścieżek rowerowych,
- b) Rozbudowa sieci kanalizacyjnych, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach gospodarstw wiejskich,
- c) Budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej,
- d) Budowa sieci gazowej,
- e) Rozbudowa sieci wodociągowej.

2. Poprawa stanu środowiska naturalnego

- a) Likwidacja źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych,
- b) Rozbudowa systemu segregacji odpadów „u źródła” .

Priorytet III - Rozwój infrastruktury społecznej

1. Zapewnienie i wspieranie rozwoju opieki zdrowotnej.

- a) Unowocześnienie wyposażenia w sprzęt medyczny placówki opieki zdrowotnej,
- b) Współpraca z poradniami i organizacjami na rzecz zwalczania i ograniczenia uzależnień alkoholowych i narkotykowych,
- c) Propagowanie sportu jako sposobu na zdrowy tryb życia.

2. Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej.

- a) Zapobieganie pogłębiającej się bezradności opiekuńczo-wychowawczej i niwelowanie skutków dysfunkcji rodzin,
- b) Bezpieczeństwo społeczne i socjalne osób starszych poprzez zapewnienie miejsc Domach Pomocy Społecznej,
- c) Pomoc osobom niepełnosprawnym.

3. Rozwój kultury, ochrona dziedzictwa kulturowego i sportu.

- a) Podnoszenie poziomu, upowszechnienie działalności placówek i instytucji kultury i sportu,
- b) Podwyższanie standardów bazy materialnej placówek kultury i rozrywki oraz jej modernizacja i rozbudowa,
- c) Budowa i modernizacja bazy sportowej na terenie Gminy (boiska szkolne),
- d) Organizacja imprez sportowych i kulturalnych o zasięgu regionalnym,
- e) Prowadzenie wielostronnej edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży,
- f) Inspirowanie i wspieranie rozwoju kultury ludowej i amatorskiej, w tym folkloru i rękodzieła ludowego.

4. Usprawnienie pracy administracji publicznej

- a) Poprawa wyposażenia urzędu w sprzęt komputerowy, zakup oprogramowania,
- b) Stałe podnoszenie poziomu wykształcenia kadry urzędniczej, w tym informatyki poprzez szkolenia i doksztalcenia zawodowe,
- c) Stopniowa poprawa warunków lokalowych w urzędzie (remont budynku urzędu gminy),
- d) Stworzenie petentom możliwości do załatwiania spraw za pośrednictwem tzw „szybkiej ścieżki obsługi”.

5. Ochrona środowiska.

- a) Kompleksowa edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy,
- b) Propagowanie inicjatyw umożliwiających segregację odpadów w miejscu ich powstawania i minimalizacja powstających odpadów,
- c) Likwidacja nielegalnych składowisk i wylewisk ścieków komunalnych,
- d) Utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego poprzez rozbudowę infrastruktury i edukację ekologiczną społeczności lokalnych.

Priorytet IV - Rozwój zasobów ludzkich

1. Stworzenie warunków dla rozwoju edukacji.

- a) Wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- b) Podnoszenie standardów Zespołu Szkół w Dubiczach Cerkiewnych,
- c) Szkolenia w zakresie podwyższania kwalifikacji zawodowych,
- d) Rozwój kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

- a) Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe,
- b) Szkolenia podnoszące potencjał osób niepełnosprawnych jako pracowników,
- c) Doradztwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych.

VI. Cele i zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne

WIZJA:

Gmina z rejonu „Zielonych Płuc Polski”, sprawnie zarządzana, przyjazna i gościnna, spokojna, czysta i atrakcyjna – z pięknymi kompleksami leśnymi i rezerwatami przyrody, Puszcą Białowieską i zbiornikiem wodnym „Bachmaty”, bogata różnorodnością wyznań, tradycji, obyczajów i rękodzieła ludowego, z ciekawą ofertą turystyczną, rekreacyjną i wypoczynkową.

MISJA

Dubicze Cerkiewne – przyjazna, czysta i gościnna, bogata różnorodnością wyznań, tradycji, obyczajów i rękodzieła ludowego, miejsce atrakcyjnego wypoczynku, turystyki i rekreacji.

CELE STRATEGICZNE

I. Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju

gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej i jej otuliny.

II. Stworzenie sprzyjających warunków do wzrostu liczby miejsc pracy poprzez stymulowanie aktywności i przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych związanych z produkcją rolną, hodowlą i przetwórstwem runa leśnego.

III. Rozwój turystyki i agroturystyki, jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy – wykorzystując sąsiedztwo Puszczy Białowieskiej, naturalne warunki środowiskowe, bogactwo różnorodności wyznań, kultur, tradycji i rękodziela ludowego.

IV. Zorganizowanie przyjaznego mieszkańcom i petentom, sprawnego i efektywnego systemu zarządzania gminą, aktywnego w działaniach na rzecz jej rozwoju gospodarczego, stwarzającego warunki autentycznego współuczestnictwa mieszkańców gminy.

<p>Cel strategiczny</p> <p>Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej</p>	
<p>Zadanie Nr 1</p> <p>Opracowanie programu inwestycji gminnych</p>	
<p>Opis zadania</p> <p>Opracowanie wieloletniego programu inwestycji gminnych, uwzględniającego:</p> <ul style="list-style-type: none"> •potrzeby, •konieczność etapowania inwestycji, •szacunkowe koszty, •możliwości finansowe budżetu gminy, •uzyskiwane efekty, •źródła ich współfinansowania, •stan własności gruntów, na których planowane są inwestycje, •harmonogram opracowania niezbędnej dokumentacji 	
<p>Termin realizacji</p> <p>Od 2006 roku</p>	
<p>Osoba/instytucja odpowiedzialna</p>	<p>Urząd Gminy</p>
<p>Instytucje współdziałające</p>	<p>Rada Gminy</p>
<p>Beneficjenci</p> <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy, 	<p>Mierniki</p> <ul style="list-style-type: none"> •postępujący wzrost inwestycji infrastrukturalnych i drogowych oraz nakładów na te inwestycje, •wzrost poziomu życia mieszkańców, •wzrost stopnia atrakcyjności gminy

Cel strategiczny	
Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej	
Zadanie Nr 2	
Modernizacja nawierzchni dróg powiatowych i gminnych	
Opis zadania	
<p>Opracowanie programu modernizacji dróg gminnych, uwzględniając kolejność planowanych zamierzeń inwestycyjnych, celowość ich etapowania oraz wskazującego na efekty (korzyści), jakie zostaną osiągnięte zarówno w skali gminy Dubicze Cerkiewne jak i gmin sąsiednich.</p> <p style="text-align: center;">Modernizacja drogi wojewódzkiej Nr 691 Kleszczele-Hajnówka:</p> <p style="text-align: center;">I etap od wsi Jelonka do Dubicz Cerkiewnych; II etap Dubicze Cerkiewne - Hajnówka</p> <ul style="list-style-type: none"> •poszerzenie drogi, •modernizacja nawierzchni, •zwiększenie nośności, •budowa zatok autobusowych •wymiana przepustów drogowych. <p style="text-align: center;">Przebudowa drogi powiatowej Nr 1671B Stary Kornin-Jagodniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wzmocnienie istniejącej podbudowy i wykonanie nawierzchni bitumicznej, •zwiększenie nośności 	
Termin realizacji Od 2006 roku	
Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych- Oddział Północno-Wschodni

Beneficjenci

- mieszkańcy gminy,
- przedsiębiorcy,
- rolnicy,
- turyści i przewoźnicy drogowi,

Mierniki

- podniesienie stanu technicznego dróg,
- wzrost poziomu bezpieczeństwa poprzez, zmniejszenie liczby wypadków drogowych,
- poprawa stanu systemu komunikacyjnego,
- wzrost o 2 500 m długości drogi powiatowej spełniającej standardy określone w rozp.MTiGM,
- skrócenie czasu przejazdu przez modernizowane i przebudowywane drogi

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 3

Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich

Termin realizacji

Od 2008 roku do 2012

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Rada Gminy WFOŚiGW (NFOŚiGW), Urząd Marszałkowski

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy, •turyści	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost ilości ścieków objętych zorganizowanym systemem odprowadzania i oczyszczania, •wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków, •wzrost liczby mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni, •wzrost stanu czystości środowiska
---	--

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 4

Gazyfikacja obszaru gminy

Opis zadania

Zadanie do realizacji na szczeblu powiatu

Termin realizacji

2007 r. – 2013 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	WFOŚiGW (NFOŚiGW), Fundusze Unii Europejskiej, Wojewoda Podlaski,

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy, •turyści,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •ograniczenie emisji związków chemicznych i pyłów, •poprawa stanu środowiska naturalnego, •liczba przyłączy gazowych, •liczba gospodarstw korzystających z sieci gazowej
--	---

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 5

Opracowanie programu utylizacji odpadów stałych po zamknięciu w 2009 r. gminnego składowiska w Dubiczach Cerkiewnych

Opis zadania

Opracowanie koncepcji gospodarki odpadami w gminie po zamknięciu składowiska z uwzględnieniem unieszkodliwiania odpadów, odzysku, recyklingu i selektywnej zbiórki.

Likwidacja dzikich wysypisk i składowisk we wsiach.

Termin realizacji

Od 2008 roku

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	WFOŚiGW (NFOŚiGW), Starostwo Powiatowe Stowarzyszenie Euroregionu Puszcza Białowieska

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy, •turyści,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •zapewnienie możliwości składowania odpadów stałych, •liczba zlikwidowanych wiejskich składowisk i dzikich wysypisk, •poprawa stanu czystości środowiska, •wzrost liczby mieszkańców zaangażowanych w odzysk, recykling i selektywną zbiórkę odpadów
--	---

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 6

Podniesienie stopnia czystości i estetyki obejść, gospodarstw domowych i obszaru gminy.

Opis zadania

Organizowanie konkursów na najładniejsze obejście, gospodarstwo, wieś, sołectwo.
Promocja laureatów.
Upowszechnianie dobrych wzorów, pomysłów i rozwiązań.

Termin realizacji

Od 2006 roku

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Rada Gminy, Sołectwa, Zespół Szkół,

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •turyści	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost poziomu atrakcyjności gminy, •poprawa estetyki obejść, gospodarstw domowych, •wzrost liczby turystów, •wzrost oceny warunków życia, •wzrost stanu sanitarnego gminy, •podniesienie aktywności wśród mieszkańców
--	--

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 7

Dokonanie oceny możliwości i opłacalności pozyskiwania energii z niekonwencjonalnych źródeł.

Opis zadania

Wykonanie analizy techniczno-ekonomicznej oraz prawnej w zakresie możliwości i ekonomicznej opłacalności budowy elektrowni wodnych na zbiornikach małej retencji oraz elektrowni wiatrowych, jako alternatywnego i taniego źródła energii elektrycznej, obniżającej koszty produkcji. Uwzględnienie ekologicznego aspektu czystych źródeł energii.

Termin realizacji

Od 2006 roku

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	NFOŚiGW

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •turyści, •przedsiębiorcy, •rolnicy	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •poprawa stanu środowiska naturalnego, •obniżenie kosztów produkcji, •sprzedaż energii do sieci energetycznych
--	--

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 8

Zapewnienie właściwych warunków do nauki i rozwoju dzieci i młodzieży, niwelujących różnice w dostępie do wiedzy i kultury pomiędzy miastem a wsią

Opis zadania

Wdrażanie autorskich programów nauczania uwzględniając uwarunkowania środowiskowe, kulturowe oraz lokalne warunki środowiska naturalnego.

Opracowanie programu atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych.

Wdrożenie programu praktycznej nauki języków obcych-angielski, niemiecki.

Rozbudowa szkolnych obiektów sportowych (boiska do gry w siatkówkę i piłkę nożną, kort tenisowy)

Termin realizacji

2006 r. – 2008 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Rada Gminy, Gminny Ośrodek Kultury Kuratorium Oświaty w Białymstoku, Wojewoda Podlaski, Urząd Marszałkowski,

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 9

Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami domowymi oraz budowa zbiorników szczelnych przydomowych we wsiach Górny Gród, Nikiforowszczyzna i Wygon

Opis zadania

Opracowanie projektu zwodociągowania w/w miejscowości.

Wybór najlepszej technologii proponowanych rozwiązań, uwzględniających występowanie w tym rejonie obszaru Natura 2000.

Określenie źródeł i zasad finansowania.

Opracowanie harmonogramu realizacji inwestycji.

Realizacja zadania.

Termin realizacji

2006 r. – 2007 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Rada Gminy WFOŚiGW (NFOŚiGW),

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost zwodociągowania gminy do 99,5%, •wzrost liczby podłączonych gospodarstw w gminie (ok. 900) • podłączenie do sieci wodociągowej 30 gospodarstw domowych •poprawa warunków życia mieszkańców •wzrost stanu czystości środowiska
---	--

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 10

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej we wsi Grabowiec, Czechy Orlańskie, Rutka, Tofiłowce z podłączeniem do oczyszczalni ścieków w Dubiczach Cerkiewnych

Opis zadania

- Opracowanie koncepcji skanalizowania obszaru.
- Wybór najlepszej technologii proponowanych rozwiązań, uwzględniających uwarunkowania lokalne.
- Opracowanie dokumentacji technicznej.
- Określenie źródeł i zasad finansowania.
- Opracowanie harmonogramu realizacji inwestycji.
- Realizacja zadania.

Termin realizacji

2009 r. – 2011 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Rada Gminy WFOŚiGW (NFOŚiGW), Wojewoda Podlaski

Beneficjenci	Mierniki
<ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy, •turyści	<ul style="list-style-type: none"> •wzrost ilości ścieków objętych zorganizowanym systemem odprowadzania i oczyszczania, •podłączenie do kanalizacji sanitarnej 80 gospodarstw domowych •poprawa warunków życia mieszkańców •wzrost stanu czystości środowiska

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 11

Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w okolicy wsi Koryciski z budową kanalizacji sanitarnej we wsiach Koryciski, Stary Kornin, Istok, Jagodniki

Opis zadania

Opracowanie koncepcji budowy oczyszczalni, uwzględniając jego wykorzystanie gospodarcze, rolnicze i turystyczne.

Analiza praw własnościowych na terenach pod budowę planowanego zbiornika.

Określenie źródeł i zasad finansowania

Opracowanie programu realizacji przedsięwzięcia.

Realizacja zadania,

Termin realizacji

Od 2008 roku - 2010

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy, Rada Gminy
Instytucje współdziałające	WZMiUW w Białymstoku NFOŚiGW (WFOŚiGW)

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •turyści i przyjezdni,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost atrakcyjności turystycznej i wypoczynkowej gminy. •poprawa efektu ekologicznego •wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych
--	---

Cel strategiczny

Zapewnienie właściwego poziomu infrastruktury społecznej i technicznej, dostosowanych do potrzeb i aspiracji mieszkańców oraz kierunków rozwoju gospodarczego gminy, spełniających wymogi ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem kompleksu Puszczy Białowieskiej

Zadanie Nr 12

Remont zbiornika wodnego na rzece Orlanka, łącznie z zaporą czołową, oczyszczenie i odmulenie zbiornika

Opis zadania

Opracowanie projektu remontu.
Ocena kosztów realizacji przedsięwzięcia,
Pozyskanie źródeł na sfinansowanie zadania.
Realizacja przedsięwzięcia.

Termin realizacji

2006 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy, Rada Gminy
Instytucje współdziałające	NFOŚiGW (WFOŚiGW) Wojewoda Podlaski Urząd Marszałkowski

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •rolnicy •turyści i przyjezdni,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •poprawa stosunków wodnych, •pomniejszenie negatywnych zjawisk wynikających z aktualnego stanu zbiornika
---	---

Cel strategiczny

Stworzenie sprzyjających warunków do wzrostu liczby miejsc pracy poprzez stymulowanie aktywności i przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych związanych, produkcją rolną, hodowlą i przetwórstwem runa leśnego.

Zadanie Nr 13

Upowszechnianie wiedzy na temat zasad, możliwości i celowości podejmowania działalności gospodarczej.

Opis zadania

Organizacja szkoleń dotyczących wymogów formalnych, prawnych i ekonomicznych związanych z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej.

Pomoc w zgromadzeniu, przygotowaniu i opracowaniu niezbędnych danych i informacji do finansowej i ekonomicznej oceny planowanego przedsięwzięcia, oceny rynku odbiorców produkcji lub usług, umiejętności opracowania biznes-planu, wymagań formalnych, zasad rozliczeń finansowych, w tym przede wszystkim zobowiązań podatkowych.

Termin realizacji

Od 2006 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska, Starostwo Powiatowe w Hajnówce, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Organizacje pozarządowe,

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost liczby powstających podmiotów gospodarczych, •spadek poziomu bezrobocia w gminie, •spadek poziomu migracji z terenu gminy, •wzrost dochodów mieszkańców gminy,
---	--

Cel strategiczny

Stworzenie sprzyjających warunków do wzrostu liczby miejsc pracy poprzez stymulowanie aktywności i przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych związanych, produkcją rolną, hodowlą i przetwórstwem runa leśnego.

Zadanie Nr 14

Utworzenie punktu informacji o możliwościach i zasadach ubiegania się o kredyty i środki pomocnicze

Opis zadania

Utworzenie w ramach Stowarzyszenia punktu informacji dla osób prowadzących lub zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej o możliwościach i zasadach ubiegania się o pozyskanie preferencyjnych kredytów lub środków pomocniczych

Termin realizacji

Od 2006 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska,
Instytucje współdziałające	Rada Gminy, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Grupy producenckie,

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost liczby powstających podmiotów gospodarczych, •spadek poziomu bezrobocia w gminie, •liczba mieszkańców gminy korzystających z usług punktu informacji •wzrost dochodów mieszkańców gminy, •wzrost stanu technicznego wyposażenia gospodarstw rolnych, •
---	--

Cel strategiczny

Stworzenie sprzyjających warunków do wzrostu liczby miejsc pracy poprzez stymulowanie aktywności i przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych związanych, produkcją rolną, hodowlą i przetwórstwem runa leśnego.

Zadanie Nr 15

Aktywna pomoc w zmianie i dostosowaniu profilu produkcji rolnej do potrzeb rynkowych

Opis zadania

Inicjowanie spotkań z potencjalnymi odbiorcami określonego rodzaju produkcji rolnej, hodowli, przetwórstwa rolno-spożywczego, ziół i runa leśnego

Termin realizacji

Od 2006 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska,
Instytucje współdziałające	Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Przedsiębiorcy Rolnicy Organizacje pozarządowe,

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •przedsiębiorcy, •rolnicy	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •stworzenie możliwości racjonalnego gospodarowania gruntów rolnych, •wzrastająca liczba gospodarstw specjalistycznych e gminie •liczba umów zawartych z odbiorcami produkcji rolnej •wzrost dochodów mieszkańców gminy, •wzrost dochodów budżetu gminy.
---	---

Cel strategiczny

Stworzenie sprzyjających warunków do wzrostu liczby miejsc pracy poprzez stymulowanie aktywności i przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych związanych, produkcją rolną, hodowlą i przetwórstwem runa leśnego.

Zadanie Nr 16

Aktywna promocja wyrobów i produktów wytwarzanych na terenie gminy oraz oferowanych usług w zakresie turystyki

Opis zadania

Aktywna promocja wyrobów i produktów wytwarzanych na terenie gminy w tym rękodzielnictwa oraz oferowanych usług w zakresie turystyki i wypoczynku

Termin realizacji

Od 2006 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska,

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy •członkowie stowarzyszenia	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost liczby turystów i osób wypoczywających na terenie gminy •wzrost dochodów z turystyki (mieszkańców i gminy).
--	---

Cel strategiczny

Rozwój turystyki i agroturystyki, jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy wykorzystujące sąsiedztwo Puszczy Białowieskiej, naturalne warunki środowiskowe, bogactwo różnorodności wyznań, kultur, tradycji i rękodzieła ludowego

Zadanie Nr 17

Rozbudowa Ośrodka Sportu i Rekreacji „Bachmaty”

Opis zadania

Powiększenie bazy noclegowej do 100 miejsc (w domkach letniskowych), rozbudowa bazy gastronomicznej, budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego (boiska do siatkówki, kometki, place gier i zabaw dla dzieci), altany rekreacyjne, miejsca ogniskowe, wiaty, pomosty wędkarskie, zagospodarowanie pól biwakowych (budowa urządzeń sanitarno-higienicznych, ogrodzenie, wiaty, kuchnia), zagospodarowanie miejsc parkingowych i stanowisk postojowych dla autokarów, modernizacja istniejących obiektów.

Termin realizacji

Od 2006 roku - 2010

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy, Rada Gminy
Instytucje współdziałające	Wojewoda Podlaski UKFiT

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •młodzież szkolna, •mieszkańcy gminy, •turyści i przyjezdni,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •liczba imprez organizowanych w Ośrodku Sportu i Rekreacji, •liczba osób korzystających z Ośrodka, •wzrost liczby turystów w gminie. •stopień wykorzystania ośrodka w sezonie turystycznym, •liczba organizowanych całorocznych obozów sportowych, kolonii, zimowisk itp.
--	---

Cel strategiczny

Rozwój turystyki i agroturystyki, jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy wykorzystujące sąsiedztwo Puszczy Białowieskiej, naturalne warunki środowiskowe, bogactwo różnorodności wyznań, kultur, tradycji i rękodziela ludowego

Zadanie Nr 18

Utworzenie nowych szlaków turystycznych, przebiegających przez najbardziej atrakcyjne krajobrazowo tereny gminy z wyznaczeniem miejsc biwakowych i leśnych postojów

Opis zadania

Wytyczenie szlaku dla ścieżek pieszych, rowerowych i konnych obejmujących najbardziej atrakcyjne miejsca i okolice (szlak pereł architektury drewnianej, szlak obrzeży Puszczy Białowieskiej, szlak łącznikowy Dubicze Cerkiewne- Starzyna, szlak Krainy Żubra). Wyznaczenie miejsc biwakowych i postojowych dla samochodów.

Opracowanie koncepcji przygotowania niezbędnej infrastruktury

Opracowanie informacji, skierowanej do mieszkańców wsi położonych na trasie szlaku, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości świadczenia usług przy obsłudze ruchu turystycznego.

Termin realizacji

Od 2006 roku

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy, Rada Gminy
Instytucje współdziałające	Białowieski Park Narodowy Wojewódzkie Centrum Informacji Turystycznej, Biura podróży

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •młodzież szkolna, •mieszkańcy gminy, •turyści i przyjezdni,	Mierniki <p>ilość oznakowanych szlaków turystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> •liczba utworzonych parkingów i miejsc do wypoczynku, •wzrost liczby turystów. •wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych produkujących na rzecz turystyki.
--	--

Cel strategiczny

Rozwój turystyki i agroturystyki, jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy wykorzystujące sąsiedztwo Puszczy Białowieskiej, naturalne warunki środowiskowe, bogactwo różnorodności wyznań, kultur, tradycji i rękodziela ludowego

Zadanie Nr 19

**Budowa i zagospodarowanie 2 parkingów na trasie Hajnówka – Kleszczele
(w okolicach wsi Grabowiec i Istok)**

Opis zadania

Wskazanie miejsc do budowy parkingów.

Analiza i uporządkowanie stosunków własnościowych gruntów, na których planowane będzie przedsięwzięcie.

Opracowanie koncepcji budowy i zagospodarowania parkingów.

Termin realizacji

Od 2007 r.- 2008 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy, Rada Gminy
Instytucje współdziałające	Białowieski Park Narodowy Wojewódzkie Centrum Informacji Turystycznej, Biura podróży Wojewódzki Zarząd Dróg

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •turyści i przyjezdni,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •liczba osób korzystających z parkingów , •wzrost liczby turystów.
--	---

Cel strategiczny

Rozwój turystyki i agroturystyki, jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy wykorzystujące sąsiedztwo Puszczy Białowieskiej, naturalne warunki środowiskowe, bogactwo różnorodności wyznań, kultur, tradycji i rękodzieła ludowego

Zadanie Nr 20

Zapewnienie warunków do zachowania i kultywowania tożsamości kulturowej mieszkańców gminy

Opis zadania

Współpraca Urzędu Gminy, Ośrodka Sportu i Rekreacji, Gminnego Ośrodka Kultury w inicjowaniu i organizacji imprez oraz wydarzeń środowiskowych, w tym letnich imprez wypoczynkowo-rekreacyjnych poprzez nadanie im rangi ogólnopolskiej – Festyn „Na Iwana Na Kupała”, Festiwal Kultury Białoruskiej.

Termin realizacji

Od 2006 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy, OSiR, GOK
Instytucje współdziałające	Urząd Marszałkowski Wojewódzkie Centrum Informacji Turystycznej, Biura podróży

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •turyści i przyjezdni,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost liczby organizowanych imprez o charakterze i znaczeniu ponadlokalnym, •wzrost liczby turystów.
--	---

Cel strategiczny

Rozwój turystyki i agroturystyki, jako alternatywnego źródła dochodów mieszkańców gminy wykorzystujące sąsiedztwo Puszczy Białowieskiej, naturalne warunki środowiskowe, bogactwo różnorodności wyznań, kultur, tradycji i rękodziela ludowego

Zadanie Nr 21

Szeroka i aktywna informacja i promocja gminy

Opis zadania

Opracowanie strategii promocji gminy, ze szczególnym uwzględnieniem tradycyjnych imprez i wydarzeń lokalnych.

Aktywna popularyzacja i szerokie upowszechnienie „Oferty gminnej”.

Termin realizacji

Od 2006 r.

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Stowarzyszenie Samorządów Euroregiony Puszca Białowieska Organizacje pozarządowe Szkoła Zbiorcza

Beneficjenci	Mierniki
<ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy,	<ul style="list-style-type: none"> •wzrost liczby informacji o gminie zamieszczanych w mediach krajowych i lokalnych, •wzrastająca liczba turystów, •wzrost dochodów z turystyki, •wzrost liczby podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny

Zorganizowanie przyjaznego mieszkańcom i petentom, sprawnego i efektywnego systemu zarządzania gminą, aktywnego w działaniach na rzecz jej rozwoju gospodarczego, stwarzającego warunki autentycznego współuczestnictwa mieszkańców gminy.

Zadanie 22

Stworzenie Gminnej bazy danych.

Opis zadania

Opracowanie i bieżąca aktualizacja Gminnej bazy danych, zawierającej dane i informacje o gminie, jej zasobach, walorach, planach i zamierzeniach, rynku pracy, mieszkańcach itp., jako skutecznego narzędzia zarządzania gminą.

Termin realizacji

Od 2006 roku

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszca Białowieska, Starostwo Powiatowe w Hajnówce, Samorząd gospodarczy, Grupy producenckie,

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •liczba osób i podmiotów korzystających z Gminnej bazy danych, •wzrost liczby inwestorów spoza terenu gminy, •spadek poziomu bezrobocia
--	---

Cel strategiczny

Zorganizowanie przyjaznego mieszkańcom i petentom, sprawnego i efektywnego systemu zarządzania gminą, aktywnego w działaniach na rzecz jej rozwoju gospodarczego, stwarzającego warunki autentycznego współuczestnictwa mieszkańców gminy.

Zadanie 23

Opracowanie i aktywne upowszechnianie informacji i oferty dla zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej w gminie-Oferty gminnej

Opis zadania

Opracowanie i bieżąca aktualizacja Oferty gminnej, obejmującej:

- plany i zamierzenia,
- priorytety gminne, związane z preferowanymi kierunkami rozwoju gminy,
- ofertę nieruchomości gminnych przeznaczonych do zbycia,

Podejmowanie działań zmierzających do zmiany społecznej akceptacji dla inwestorów spoza terenu gminy.

Termin realizacji

Od 2006 roku

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	Grupy producenckie, Samorząd gospodarczy, Indywidualni przedsiębiorcy

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •przedsiębiorcy, •rolnicy	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost liczby osób zainteresowanych prowadzeniem działalności, •powierzchnia sprzedanych gruntów, •ekonomiczne efekty.
---	--

Cel strategiczny

Zorganizowanie przyjaznego mieszkańcom i petentom, sprawnego i efektywnego systemu zarządzania gminą, aktywnego w działaniach na rzecz jej rozwoju gospodarczego, stwarzającego warunki autentycznego współuczestnictwa mieszkańców gminy.

Zadanie 24

Podniesienie stopnia współuczestnictwa lokalnej społeczności w decyzjach i działaniach na rzecz rozwiązywania problemów gminnych.

Opis zadania

Wdrażanie zasady konsultacji społecznych dotyczących problemów gminnych, informacja o planach, zamierzeniach, projekcie budżetu i priorytetach rozwojowych gminy.

Termin realizacji

Od 2005 roku

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy, Rada Gminy
Instytucje współdziałające	Sołectwa, Organizacje pozarządowe, Grupy producenckie,

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> • mieszkańcy gminy, • władze samorządowe,	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> • liczba inicjatyw gminnych poddawanych konsultacjom społecznym, • liczba osób uczestniczących w konsultacjach gminnych, • wzrost stopnia akceptacji dla władz gminnych, • wzrost stopnia pozytywnej oceny władz gminnych.
---	--

Cel strategiczny

Zorganizowanie przyjaznego mieszkańcom i petentom, sprawnego i efektywnego systemu zarządzania gminą, aktywnego w działaniach na rzecz jej rozwoju gospodarczego, stwarzającego warunki autentycznego współuczestnictwa mieszkańców gminy.

Zadanie 25

Stworzenie i wdrożenie w Urzędzie Gminy -„szybkiej ścieżki obsługi”.

Opis zadania

Opracowanie sprawnej, przejrzystej i szybkiej procedury załatwiania w Urzędzie Gminy spraw obywatelskich, w tym przede wszystkim związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej w gminie.

Termin realizacji

Od 2006 roku

Osoba/instytucja odpowiedzialna	Urząd Gminy
Instytucje współdziałające	

Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> •mieszkańcy gminy, •osoby załatwiające sprawy w UG	Mierniki <ul style="list-style-type: none"> •wzrost pozytywnej oceny działania Urzędu Gminy, •wzrost stopnia aprobaty dla władz samorządowych,
--	--

**ZADANIA INWESTYCYJNE NA LATA 2006 – 2013 SŁUŻĄCE POPRAWIE
ROZWOJU GMINY DUBICZE CERKIEWNE**

BUDOWA URZĄDZEŃ POBORU i ZAOPATRZENIA W WODĘ

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
1	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami domowymi w m. Górny Gród, Nikiforowszczyzna i Wygon	2006	288 000	Konieczność wykonania zadania wynika z potrzeby rozwoju gminnej sieci wodociągowej. Inwestycja polegać będzie na wykonaniu wykopów otwartych i ułożeniu w nich połączonych rur PCV i PE. Używane materiały do realizacji inwestycji będą neutralne dla środowiska naturalnego

PRZEBUDOWA GMINNEJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
1	Wykonanie nawierzchni asfaltowej na drodze Wiluki-Werstok (obok cmentarza) do drogi powiatowej Policzna-Dubicze Cerkiewne o długości 1500 mb	2007	300 000	Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego i uszkodzeń pojazdów z powodu kolein i ubytków w jezdni. Skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców gminy. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej tych terenów.
2	Ułożenie dywanika asfaltowego na ulicy w Tofiłowcach na odcinku zw. Siółko o długości 1500 mb	2007	300.000	Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców gminy.
3	Remont nawierzchni żwirowej z ułożeniem dywanika asfaltowego drogi zw. Krakowską w m. Jelonka o długości 250 mb	2009	50 000	Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego
4	Ułożenie nawierzchni asfaltowej we wsi Pasieczniki Małe o długości 500 mb	2010	100.000	Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców gminy.
5	Ułożenie dywanika asfaltowego na drodze obok cerkwi w Dubiczach Cerkiewnych do Grabowca, długości 1500 mb	2011	300.000	Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców gminy.

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
6	Dokończenie remontu drogi gminnej o nawierzchni żwirowej na odcinku Górny Gród-Klakowo o długości 1250 mb	2011	50 000	Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców gminy.
7	Remont drogi Wiluki-Krugłe (3250 mb)	2011		Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego
8	Remont drogi gminnej w miejscowości Witowo na odcinku Witowo – stacja PKP, długości 1250mb	2012		Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego i uszkodzeń pojazdów z powodu kolein i ubytków w jezdni. Skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców gminy. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej tych terenów.
9	Ułożenie nawierzchni asfaltowej o długości 1200 mb na odcinku od drogi wojewódzkiej do Orzeszkowa	2012		Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców gminy.
10	Ułożenie asfaltu długości 430 mb na ul. Osiedlowej w Dubiczach Cerkiewnych	2013	50 000	Poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego na ul. Osiedlowej. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej.

BUDOWA URZĄDZEŃ DO ODPROWADZANIA I OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
1	Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w okolicy wsi Koryciski.	2008	900 000	Osiągnięcie bezpośredniego efektu ekologicznego polegającego na oczyszczaniu powstających ścieków bytowych. Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników przydomowych.
2	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Koryciski, Stary Kornin i Jagodniki z podłączeniem do projektowanej oczyszczalni ścieków we wsi Koryciski.	2009	1500000	Osiągnięcie bezpośredniego efektu ekologicznego polegającego na oczyszczaniu powstających ścieków bytowych. Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników przydomowych.
3	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Istok z podłączeniem do projektowanej oczyszczalni ścieków we wsi Koryciski.	2010	800.000	Osiągnięcie bezpośredniego efektu ekologicznego polegającego na oczyszczaniu powstających ścieków bytowych. Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników przydomowych.

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
4	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Grabowiec z podłączeniem do oczyszczalni w Dubiczach Cerkiewnych.	2010	500 000	Wybudowanie sieci kanalizacyjnej wraz z przykanalikami. Osiągnięcie bezpośredniego efektu ekologicznego polegającego na oczyszczaniu powstających ścieków bytowych. Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników przydomowych.
5	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Czechy Orlańskie z podłączeniem do oczyszczalni w Dubiczach Cerkiewnych.	2010	800.000	Osiągnięcie bezpośredniego efektu ekologicznego polegającego na oczyszczaniu powstających ścieków bytowych. Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników przydomowych.
6	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Rutka z podłączeniem do oczyszczalni w Dubiczach Cerkiewnych.	2011	400 000	Osiągnięcie bezpośredniego efektu ekologicznego polegającego na oczyszczaniu powstających ścieków bytowych. Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników przydomowych.
7	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Tofiłowce z podłączeniem do oczyszczalni w Dubiczach Cerkiewnych.	2011	400 000	Osiągnięcie bezpośredniego efektu ekologicznego polegającego na oczyszczaniu powstających ścieków bytowych. Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników przydomowych.
8	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków (17 szt.) w sołectwie Starzyna	2008	255 000	Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb).
9	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w sołectwie Górny Gród , Jelonka, Werstok (63 szt)	2009	945 000	Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb).
10	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w sołectwie Wiluki (10 szt.)	2009	150 000	Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb).
11	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w sołectwie Długi Bród (16 szt.)	2011	240 000	Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nieszczelność zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb).

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
12	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsi Witowo (42 szt.)	2012	630 000	Wyeliminowanie ryzyka wprowadzania do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze względu na nie szczelność zbiorników na nieczystości ciekłe (szamb).

MODERNIZACJA OŚWIETLENIA ULICZNEGO

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
1	Wymiana oświetlenia ulicznego na lampy energooszczędne we wsi Rutka	2007		Oszczędność energii
2	Założenie oświetlenia ulicznego wsi Zabagonie	2008		
3	Wymiana oświetlenia ulicznego na lampy energooszczędne we wsi Grabowiec	2009		Oszczędność energii
4	Wymiana oświetlenia ulicznego na lampy energooszczędne we wsi Dubicze Cerkiewne	2010		Oszczędność energii
5	Wymiana oświetlenia ulicznego na lampy energooszczędne we wsi Koryciski	2011		Oszczędność energii
6	Wymiana oświetlenia ulicznego na lampy energooszczędne we wsi Tofiłowce	2012		Oszczędność energii

REMONTY i MODERNIZACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
1	Kapitałny remont świetlicy w Grabowcu wraz z zagospodarowaniem placu przed świetlicą	2006	180 000	Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.
2	Remont świetlicy w Jagodnikach (urządzenie trzonu kuchennego)	2006		Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.
3	Remont świetlicy w Koryciskach	2008		Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
4	Remont świetlicy w Istoku	2009		Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.
5	Remont świetlicy w Jelonce	2009		Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.
6	Remont świetlicy w Wojnówce – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, remont trzonu kuchennego (piec gazowy)	2009		Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.
7	Kapitałny remont świetlicy w Witowie	2009		Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.
8	Remont świetlicy w Czechach Orłańskich	2009		Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.
9	Remont świetlicy w Tofiłowcach wraz z modernizacją budynku Straży Pożarnej	2010		Poprawa warunków życia mieszkańców. Wspólne i efektywne spędzanie czasu przez co zwiększy się aktywność ludzi oraz ich zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi.

BUDOWA I MODERNIZACJA GMINNEJ INFRASTRUKTURY SPORTOWO-REKREACYJNEJ

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty
1	Remont zbiornika wodnego w Dubiczach Cerkiewnych , łącznie z zaporą czołową, oczyszczenie, odmulenie zbiornika.	2006	1 220 000	Poprawa stanu zbiornika
2	Modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej ośrodka wypoczynkowego Bachmaty	2007-2008		Zwiększenie atrakcyjności, standardu i konkurencyjności Ośrodka
3	Budowa boisk sportowych (do piłki nożnej i siatkówki) i budowa kortu tenisowego przy Zespole Szkół w Dubiczach Cerkiewnych	2008		Poprawa dostępności uczniów Zespołu Szkół oraz mieszkańców do bazy sportowej. Poprawa ich stanu wydolności i sprawności fizycznej. Promocja zdrowego trybu życia.
4	Budowa zalewu w okolicach Wojnówki	2013		Zwiększenie atrakcyjności terenu, poprawa stosunków wodnych

Lp	Działanie	Termin realizacji	Koszty inwestycji	Oczekiwane rezultaty

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 1				
Nazwa zadania	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami domowymi we wsiach Górny Gród, Nikiforowszczyzna i Wygon			
Cele	wzrost liczby podłączonych gospodarstw w gminie (ok. 900) podłączenie do sieci wodociągowej 30 gospodarstw domowych poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy WFOŚiGW			
Lokalizacja	Wsie -Górny Gród, Nikiforowszczyzna , Wygon			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania		
- wybudowanie sieci wodociągowej głównej PCV Ø 110 mm o długości 1762 mb. - wybudowanie sieci wodociągowej głównej PCV Ø 90 mm o długości 1360 mb - wykonanie przyłączy domowych do 30 gospodarstw o długości 283 mb	- wzrost zwodociągowania gminy do 99,5%, - wzrost ilości podłączonych gospodarstw o 30, - wzrost liczby podłączonych gospodarstw w gminie (ok. 900)	- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska		
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)	Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)		
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami domowymi we wsiach Górny Gród, Nikiforowszczyzna i Wygon	IV kwartał 2006	IV kwartał 2007		
Szacowany koszt zadania (tys. zł)		288 tys zł		
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
43,2 (15%)	28,8(10%)	24	192 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 2				
Nazwa zadania		Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ulozenie dywanika asfaltowego)		
Cele		poprawa ukladu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczenstwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska		
Podmiot odpowiedzialający za realizację i podmioty współpracujące		Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy		
Lokalizacja		Droga Wiluki – Werstok (do drogi powiatowej Policzna – Dubicze Cerkiewne)		
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu		Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania
- zmodernizowanie drogi o długości 1500 mb		- wzrost długości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej, - skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi.		- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania		Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ulozenie dywanika asfaltowego) na drodze Wiluki - Werstok		II kwartał 2007		III kwartał 2007
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				300 tys. zł
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
45 (15%)	30 (10%)	-	225 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 3				
Nazwa zadania	Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego)			
Cele	poprawa układu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Droga we wsi Tofiłowce na odcinku zw. Siółko			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- zmodernizowanie drogi o długości 1500 mb	- wzrost długości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej, - skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi.		- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego.	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego) na drodze we wsi Tofiłowce	III kwartał 2007		IV kwartał 2007	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			300 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
45 (15%)	30 (10%)	-	225 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 4				
Nazwa zadania	Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego)			
Cele	poprawa układu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Droga we wsi Pasieczniki Małe			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania		
- zmodernizowanie drogi o długości 500 mb	- wzrost długości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej, - skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi.	- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego.		
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)	Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)		
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego) na drodze we wsi Pasieczniki Małe	II kwartał 2010	III kwartał 2010		
Szacowany koszt zadania (tys. zł)		100 tys. zł		
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
15 (15%)	10 (10%)	-	75 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 5				
Nazwa zadania		Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ulozenie dywanika asfaltowego)		
Cele		poprawa ukladu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczenstwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska		
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące		Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy		
Lokalizacja		Droga Dubicze Cerkiewne (obok cerkwi) do Grabowca		
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu		Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania
- zmodernizowanie drogi o długości 1500 mb		<ul style="list-style-type: none"> - wzrost długości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej, - skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi. 		<ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego.
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania		Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ulozenie dywanika asfaltowego) na drodze Dubicze Cerkiewne- Grabowiec		II kwartał 2011		III kwartał 2011
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			300 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
45 (15%)	30 (10%)	-	225 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 6				
Nazwa zadania	Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (remont nawierzchni żwirowej)			
Cele	poprawa układu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Droga Górny Gród - Klakowo			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- zmodernizowanie drogi o długości 1250 mb	- skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi.		- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego.	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej na drodze Górny Gród - Klakowo	II kwartał 2011		III kwartał 2011	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			50 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
7,5 (15%)	5 (10%)	-	37,5 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 7				
Nazwa zadania	Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (remont nawierzchni żwirowej)			
Cele	poprawa układu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Droga Wiluki- Krugłe			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- zmodernizowanie drogi o długości 3250 mb	- skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi.		- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego.	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej Wiluki- Krugłe	III kwartał 2011		IV kwartał 2011	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)	-	(75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 8				
Nazwa zadania	Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego)			
Cele	poprawa układu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Droga we wsi Jelonka zw. Krakowską			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- zmodernizowanie drogi o długości 250 mb	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost długości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej, - skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi. 		<ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego. 	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego) we wsi Jelonka	II kwartał 2009		III kwartał 2009	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			50 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
7,5 (15%)	5 (10%)	-	37,5 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 9				
Nazwa zadania		Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego)		
Cele		poprawa układu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska		
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące		Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy		
Lokalizacja		Jagodniki - odcinek od drogi wojewódzkiej w kierunku Orzeszkowa		
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu		Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania
- zmodernizowanie drogi o długości 1200 mb		- wzrost długości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej, - skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi.		- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego.
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania		Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego) we wsi Jagodniki		III kwartał 2012		IV kwartał 2012
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			240 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
36 (15%)	24 (10%)	-	180 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 10				
Nazwa zadania	Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (remont nawierzchni żwirowej)			
Cele	poprawa układu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Droga na odcinku Witowo- Stacja PKP			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- zmodernizowanie drogi o długości 1250 mb	- skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi.		- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego.	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej Witowo – stacja PKP	II kwartał 2012		III kwartał 2012	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)	-	(75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 11				
Nazwa zadania	Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego)			
Cele	poprawa układu komunikacyjnego Gminy Dubicze Cerkiewne, poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego, skrócenie czasu dojazdu i poprawa mobilności mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Droga we wsi Dubicze Cerkiewne, ul. Osiedlowa			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania		
- zmodernizowanie drogi o długości 250 mb	- wzrost długości dróg gminnych o nawierzchni asfaltowej, - skrócenie czasu podróży, - poprawa mobilności mieszkańców - podniesienie jakości drogi.	- poprawa warunków życia mieszkańców, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa bezpieczeństwa ruchu kołowego.		
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)	Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)		
Modernizacja nawierzchni drogi gminnej (ułożenie dywanika asfaltowego) we wsi Dubicze Cerkiewne, ul. Osiedlowa	II kwartał 2013	III kwartał 2013		
Szacowany koszt zadania (tys. zł)		50 tys. zł		
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
7,5 (15%)	5 (10%)	-	37,5 (75%)	-

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 12				
Nazwa zadania	Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków we wsi Koryciski wraz z infrastrukturą techniczną			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Koryciski			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania		
- wybudowanie oczyszczalni ścieków wraz z obiektami towarzyszącymi,	- wzrost ilości oczyszczanych ścieków, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.	- umożliwienie skanalizowania przyległych wsi Stary Kornin, Istok, Jagodniki - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska,		
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)	Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)		
Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków we wsi Koryciski wraz z infrastrukturą techniczną	II kwartał 2008	II kwartał 2009		
Szacowany koszt zadania (tys. zł)		900 tys. zł		
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
45 (5%)	90 (10%)	-	675 (75%)	90 (10%)

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 13				
Nazwa zadania	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Koryciski, Stary Kornin, Jagodniki			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Koryciski, Stary Kornin, Jagodniki			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania		
- wybudowanie kanału sanitarnego z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków, długości 6700 mb - budowa 4 przepompowni ścieków, - wybudowanie 130 przykanalików	- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.	- skanalizowanie wsi Stary Kornin, Koryciski, Jagodniki, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 155 gospodarstw		
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)	Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)		
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Koryciski, Stary Kornin, Jagodniki	II kwartał 2009	III kwartał 2010		
Szacowany koszt zadania (tys. zł)		1.500 tys. zł		
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
225 (15%)	150 (10%)	-	1125 (75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 14				
Nazwa zadania	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Istok z podłączeniem do projektowanej oczyszczalni we wsi Koryciski			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Istok			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania		
- wybudowanie kanału sanitarnego z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków, długości 3700 mb - budowa 3 przepompowni ścieków, - wybudowanie 30 przykanalików	- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.	- skanalizowanie wsi Istok, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 39 gospodarstw		
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)	Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)		
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Istok	III kwartał 2010	III kwartał 2011		
Szacowany koszt zadania (tys. zł)		800 tys. zł		
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
120 (15%)	80 (10%)	-	600 (75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 15				
Nazwa zadania		Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Grabowiec z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków w Dubiczach Cerkiewnych		
Cele		ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,		
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące		Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy		
Lokalizacja		Wieś Grabowiec		
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu		Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania
- wybudowanie kanału sanitarnego z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków, długości 3000 mb - budowa 2 przepompowni ścieków, - wybudowanie 100 przykanalików		- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.		- skanalizowanie wsi Grabowec, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 122 gospodarstw
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania		Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Grabowiec		I kwartał 2010		II kwartał 2011
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			500 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
75 (15%)	50 (10%)	-	375 (75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 16				
Nazwa zadania	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Czechy Orlańskie z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków w Dubiczach Cerkiewnych			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Czechy Orlańskie			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania		
- wybudowanie kanału sanitarnego z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków, długości 4000 mb - budowa 3 przepompowni ścieków, -wybudowanie 50 przykanalików	- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.	- skanalizowanie wsi Czechy Orlańskie, - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 53 gospodarstw		
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)	Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)		
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Czechy Orlańskie	III kwartał 2010	IV kwartał 2011		
Szacowany koszt zadania (tys. zł)		800 tys. zł		
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
120 (15%)	80 (10%)	-	600 (75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 17				
Nazwa zadania	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Rutka z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków w Dubiczach Cerkiewnych			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Rutka			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wybudowanie kanału sanitarnego z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków, długości 2250 mb - budowa 2 przepompowni ścieków, -wybudowanie 20 przykanalików	wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.		- skanalizowanie wsi Rutka - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 22 gospodarstw	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Rutka	II kwartał 2011		II kwartał 2012	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			400 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
60 (15%)	40 (10%)	-	300 (75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 18				
Nazwa zadania	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Tofiłowce z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków w Dubiczach Cerkiewnych			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Tofiłowce			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wybudowanie kanału sanitarnego z podłączeniem się do oczyszczalni ścieków, długości 2300 mb - budowa 2 przepompowni ścieków, -wybudowanie 50 przykanalików	- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.		- skanalizowanie wsi Tofiłowce - zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 22 gospodarstw	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami we wsi Tofiłowce	IV kwartał 2011		IV kwartał 2012	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			400 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
60 (15%)	40 (10%)	-	300 (75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 19				
Nazwa zadania	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsi Starzyna			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Starzyna			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wybudowanie przydomowych oczyszczalni ścieków w ilości 17 szt. (do 5 m3 na dobę)	- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.		- zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 17 gospodarstw	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsi Starzyna	II kwartał 2008		IV kwartał 2008	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			do 15 tys. zł/za szt x 17 = 255 tys zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
(10%)		(15%)	(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 20				
Nazwa zadania	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsi Górny Gród, Werstok, Wiluki, Jelonka			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Górny Gród, Werstok, Wiluki, Jelonka			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Wskaźnik oddziaływania		
- wybudowanie przydomowych oczyszczalni ścieków w ilości : Górny Gród – 11 szt, Werstok – 19 szt, Wiluki -10 szt, Jelonka- 33 szt	- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.	- zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 73 gospodarstw		
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)	Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)		
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsiach Górny Gród, Werstok, Wiluki, Jelonka (do 5 m3 na dobę)	I kwartał 2009	IV kwartał 2009		
Szacowany koszt zadania (tys. zł)		do 15 tys. zł/za szt x 73 = 1.095 tys zł		
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
(10%)		(15%)	(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 21				
Nazwa zadania	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsi Długi Bród			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Długi Bród			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wybudowanie przydomowych oczyszczalni ścieków w ilości 16 szt.	- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.		- zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 16 gospodarstw	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsi Długi Bród (do 5 m ³ na dobę)	II kwartał 2011		IV kwartał 2011	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			do 15 tys. zł/za szt x 16 = 240 tys zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
(10%)		(15%)	(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 22				
Nazwa zadania	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsi Witowo			
Cele	ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami, stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, poprawa warunków życia mieszkańców, wzrost stanu czystości środowiska,			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wieś Witowo			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wybudowanie przydomowych oczyszczalni ścieków w ilości 42 szt.	- wzrost poziomu skanalizowania gminy, - poprawa warunków życia mieszkańców, - podniesienie stanu czystości środowiska.		- zwiększenie atrakcyjności tego terenu, - wzrost stanu czystości środowiska, - poprawa warunków funkcjonowania 42 gospodarstw	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsi Witowo (do 5 m ³ na dobę)	II kwartał 2012		IV kwartał 2012	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			do 15 tys. zł/za szt x 42 = 630 tys zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	NFOŚ
(10%)		(15%)	(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 23				
Nazwa zadania	Kapitałny remont świetlicy we wsi Grabowiec wraz zagospodarowaniem placu przed świetlicą			
Cele	wspólne i efektywne spędzanie czasu, zwiększenie aktywności ludzi, większe zaangażowanie mieszkańców w sprawy rozwoju własnej wsi			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy GOK w Dubiczach Cerkiewnych			
Lokalizacja	Wieś Grabowiec			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wyremontowanie świetlicy i zagospodarowaniem placu przed świetlicą	- poprawa estetyki wsi - poprawa warunków życia mieszkańców, - możliwości efektywnego spędzania czasu,		- zwiększenie atrakcyjności terenu, - wzrost zaangażowania się mieszkańców, - poprawa warunków funkcjonowania świetlicy,	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Kapitałny remont świetlicy we wsi Grabowiec	II kwartał 2006		IV kwartał 2006	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			180 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)		(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 24				
Nazwa zadania	Dokończenie remontu świetlicy we wsi Jagodniki , wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, urządzenie trzonu kuchennego			
Cele	wspólne i efektywne spędzanie czasu, zwiększenie aktywności ludzi, większe zaangażowanie mieszkańców w sprawy rozwoju własnej wsi			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy GOK w Dubiczach Cerkiewnych			
Lokalizacja	Wieś Jagodniki			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wyremontowanie świetlicy poprzez wymianę stolarki okienną i drzwiowej	- poprawa estetyki wsi - poprawa warunków życia mieszkańców, - możliwości efektywnego spędzania czasu,		- zwiększenie atrakcyjności terenu, - wzrost zaangażowania się mieszkańców, - poprawa warunków funkcjonowania świetlicy,	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Remont świetlicy we wsi Jagodniki	II kwartał 2006		IV kwartał 2006	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)		(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 25				
Nazwa zadania	Remont świetlicy we wsi Koryciski			
Cele	wspólne i efektywne spędzanie czasu, zwiększenie aktywności ludzi, większe zaangażowanie mieszkańców w sprawy rozwoju własnej wsi			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy GOK w Dubiczach Cerkiewnych			
Lokalizacja	Wieś Koryciski			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wyremontowanie świetlicy	- poprawa estetyki wsi - poprawa warunków życia mieszkańców, - możliwości efektywnego spędzania czasu,		- zwiększenie atrakcyjności terenu, - wzrost zaangażowania się mieszkańców, - poprawa warunków funkcjonowania świetlicy,	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Remont świetlicy we wsi Koryciski	II kwartał 2008		IV kwartał 2008	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)		(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 26				
Nazwa zadania	Remont świetlicy we wsi Istok, Jelonka, Wojnówka, Witowo i Czechy Orłańskie			
Cele	wspólne i efektywne spędzanie czasu, zwiększenie aktywności ludzi, większe zaangażowanie mieszkańców w sprawy rozwoju własnej wsi			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy GOK w Dubiczach Cerkiewnych			
Lokalizacja	Wieś Istok, Jelonka, Wojnówka, Witowo i Czechy Orłańskie			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wyremontowanie świetlicy	- poprawa estetyki wsi - poprawa warunków życia mieszkańców, - możliwości efektywnego spędzania czasu,		- zwiększenie atrakcyjności terenu, - wzrost zaangażowania się mieszkańców, - poprawa warunków funkcjonowania świetlicy,	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Remont świetlicy we wsi Istok, Jelonka, Wojnówka, Witowo i Czechy Orłańskie	I kwartał 2009		IV kwartał 2009	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)		(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 27				
Nazwa zadania	Remont świetlicy we wsi Tofiłowce wraz z modernizacją budynku Straży Pożarnej			
Cele	wspólne i efektywne spędzanie czasu, zwiększenie aktywności ludzi, większe zaangażowanie mieszkańców w sprawy rozwoju własnej wsi			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy GOK w Dubiczach Cerkiewnych			
Lokalizacja	Wieś Tofiłowce			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- wyremontowanie świetlicy i budynku ochotniczej straży pożarnej	- poprawa estetyki wsi - poprawa warunków życia mieszkańców, - możliwości efektywnego spędzania czasu,		- zwiększenie atrakcyjności terenu, - wzrost zaangażowania się mieszkańców, - poprawa warunków funkcjonowania świetlicy i budynku straży pożarnej	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Remont świetlicy we wsi Tofiłowce wraz z modernizacją budynku Straży Pożarnej	II kwartał 2010		IV kwartał 2010	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)		(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 28				
Nazwa zadania	Remont zbiornika (zalewu) wodnego na rzece Orlanka w Dubiczach Cerkiewnych			
Cele	poprawa stosunków wodnych, zwiększenie atrakcyjności ośrodka Bachmaty nad zalewem, zmniejszenie negatywnych zjawisk wynikających z aktualnego stanu zbiornika (odmulenie)			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy GOK w Dubiczach Cerkiewnych			
Lokalizacja	Dubicze Cerkiewne – zalew Bachmaty			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
- remont zbiornika wodnego, łącznie z zaporą czołową, - odmulenie zbiornika	- poprawa czystości wody w zalewie Bachmaty - zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności ośrodka, -		- zwiększenie atrakcyjności terenu, - poprawa warunków funkcjonowania zbiornika i ośrodka wypoczynkowego	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
remont zbiornika wodnego, łącznie z zaporą czołową,	III kwartał 2006		II kwartał 2007	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)			1.220 tys. zł	
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)		(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 29				
Nazwa zadania	Budowa boisk sportowych (do piłki nożnej i siatkówki) oraz budowa kortu tenisowego przy zespole Szkół w Dubiczach Cerkiewnych			
Cele	poprawa dostępności uczniów oraz mieszkańców do bazy sportowej, poprawa stanu wydolności i sprawności fizycznej młodzieży, promocja zdrowego trybu życia			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Dubicze Cerkiewne – Zespół Szkół			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
Budowa boisk sportowych (do piłki nożnej i siatkówki) oraz budowa kortu tenisowego przy zespole Szkół w Dubiczach Cerkiewnych	- poprawa kondycji fizycznej młodzieży - zwiększenie bazy sportowej,		- zwiększenie atrakcyjności terenu, z możliwością organizacji imprez sportowych, - poprawa i promocja zdrowego trybu życia	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Budowa boisk sportowych (do piłki nożnej i siatkówki) oraz budowa kortu tenisowego	II kwartał 2008		I kwartał 2009	
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)		(75%)	

KARTA ZADANIA/PROJEKTU NR 30				
Nazwa zadania	Wymiana oświetlenia ulicznego na lampy energooszczędne			
Cele	oszczędność energii, poprawa stanu oświetlenia ulic			
Podmiot odpowiadający za realizację i podmioty współpracujące	Wójt Gminy Dubicze Cerkiewne, Rada Gminy			
Lokalizacja	Wsie Rutka, Grabowiec, Dubicze Cerkiewne, Koryciski, Tofiłowce			
Oczekiwane efekty realizacji zadań				
Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu		Wskaźnik oddziaływania	
Wymiana oświetlenia ulicznego na lampy energooszczędne	- poprawa stanu oświetlenia ulic - zwiększenie bezpieczeństwa publicznego		- oszczędność zużycia energii - poprawa oświetlenia ulic	
Harmonogram realizacji				
Nazwa zadania	Planowane rozpoczęcie całej inwestycji (kwartał, rok)		Planowanie zakończenia całej inwestycji (kwartał, rok)	
Wymiana oświetlenia ulicznego na lampy energooszczędne	Rutka – 2007 Grabowiec – 2009 Dubicze Cerkiewne – 2010 Koryciski – 2011 Tofiłowce - 2012			
Szacowany koszt zadania (tys. zł)				
Źródła finansowania projektu/zadania w tys. zł (%)				
Budżet gminy	Budżet państwa	Środki prywatne	Środki UE	Inne
(15%)	(10%)		(75%)	

VII. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Wskaźniki obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań określonych w Planie Rozwoju Lokalnego można ujmować w trzech kategoriach:

- 1/ wskaźniki produktu, które odnoszą się do rzeczowych efektów działania
- 2/ wskaźniki rezultatu odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z realizacji działań
- 3/ wskaźniki oddziaływania obrazujące konsekwencje podjęcia określonych działań wykraczające poza efekty natychmiastowe.

Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętymi działaniami, ale pojawiające się po pewnym czasie oraz do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania.

Sfera gospodarcza

Efekty

rozwój i zwiększenie potencjału gospodarczego gminy Dubicze Cerkiewne,
poprawa wizerunku inwestycyjnego oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy,
pozyskanie i odpowiednie przygotowanie terenów oraz obiektów do zagospodarowania,
rozwój infrastruktury technicznej i turystycznej,
stworzenie lokalnego klimatu, sprzyjającego rozwojowi działalności gospodarczej,
powiększenie lokalnego rynku zbytu towarów i usług,
rozbudowa bazy turystycznej oraz noclegowej,
wzmocnienie atrakcyjności turystycznej gminy.

Sfera społeczna

Efekty

–podwyższenie standardu życia mieszkańców gminy Dubicze Cerkiewne
–polepszenie stanu bezpieczeństwa publicznego,
–polepszenie warunków zamieszkania i odpoczynku mieszkańców,
–stwarzanie możliwości powstawania nowych miejsc pracy,
podniesienie poziomu wykształcenia zasobów ludzkich poprzez polepszenie warunków edukacyjno – oświatowych,
–pobudzanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców i ich aktywności gospodarczej,
–polepszenie dostępu do obiektów i urządzeń rekreacyjnych i sportowych.

Sfera ekologiczna i przestrzenna

Efekty

–poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
–poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz płytkich wód podziemnych,
–zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do cieków wodnych,
–poprawa stanu czystości powietrza atmosferycznego,
–polepszenie wizerunku gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie,
–rozpowszechnienie proekologicznych nośników pozyskiwania energii (gaz, elektryczność, źródła odnawialne),
–zabezpieczenie możliwości bezpiecznego składowania odpadów stałych,
–racjonalna i oszczędna gospodarka terenami,
–ochrona zasobów przyrodniczych przed degradacją.

Planowane, przykładowe wskaźniki oddziaływania:

- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- wzrost atrakcyjności terenów przeznaczonych na infrastrukturę turystyczną,
- rozwój przedsiębiorczości,
- nowe miejsca pracy,
- przyciągnięcie inwestorów,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- rozwój turystyki,
- zachowanie jakości zasobów wód podziemnych,
- poprawa komfortu i warunków pracy i nauczania,
- wzrost zaufania społeczeństwa do działań podejmowanych przez władze samorządowe,
- wdrożenie rozwiązań techniczno – organizacyjnych z zakresu nowych technologii informacyjno – telekomunikacyjnych w działalności samorządowej,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,

Planowane, przykładowe wskaźniki rezultatów:

- Liczba osób korzystających z wodociągów,
- Liczba osób korzystających z kanalizacji ,
- Liczba turystów krajowych i zagranicznych ,
- Liczba uczestników imprez i wydarzeń kulturalnych ,
- Liczba zorganizowanych imprez/wydarzeń kulturalnych, w nowych i zmodernizowanych obiektach infrastruktury kulturalnej,
- Liczba osób korzystająca z nowej infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i związanej z aktywnymi formami wypoczynku (osoby),
- Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych, w tym ilość nowych miejsc pracy dla kobiet ,
- Liczba osób korzystających z informacji turystycznej i kulturalnej (zapytania),

Planowane, przykładowe wskaźniki produktów

- Liczba finansowanych projektów,
- Długość dróg powiatowych i gminnych ,
- Długość sieci rozdzielczej wodociągów,
- Liczba urządzeń zaopatrzenia w wodę,
- Długość sieci kanalizacyjnych,
- Liczba wdrożonych projektów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu oraz projektów gospodarki odpadami komunalnymi,
- Liczba projektów kompleksowego uzbrojenia terenu przeznaczonego pod inwestycje,
- Liczba projektów z zakresu lokalnej kultury (w tym ochrony dziedzictwa kulturowego),
- Liczba projektów z zakresu lokalnej infrastruktury turystycznej),

VIII. Plan finansowy na lata 2006-2007

Możliwości sfinansowania potrzeb inwestycyjnych gminy zależą przede wszystkim od poziomu dochodów oraz niezbędnych wydatków na zaspokojenie bieżących potrzeb publicznych. Im wyższe dochody i niższe wydatki, tym większe możliwości finansowania potrzeb rozwojowych.

Podstawą finansowania potrzeb inwestycyjno-rozwojowych jest budżet gminy. Fundusze Unii Europejskiej stanowią znaczny procent finansowania przedsięwzięć, których realizacja jest zgodna z założeniami programów UE.

Inne źródła finansowania zadań zawartych w PRL gminy Dubicze Cerkiewne to:

- budżet państwa ,
- budżety partnerów (m.in. samorządów, WWF, Fundacji Wspomagania Wsi, partnerstwo publiczno-prywatne),
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- kredyty i pożyczki m.in.
- środki finansowe pochodzące z innych instytucji, organizacji m.in. Bank Światowy,

Źródła finansowania planu rozwoju lokalnego 2005 – 2007

Źródła finansowania	2005	2006	2007
Budżet gminy	180.000	300.000	200.000
Budżet państwa		100.000	100.000
Środki prywatne			
Środki Unii Europejskiej		1.000.000	800.000
Inne	10.000	100.000	50.000

Źródło: opracowanie własne

IX. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego

Wdrażanie Planu Rozwoju Lokalnego rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy w Dubiczach Cerkiewnych. Odpowiedzialnym za jego realizację i merytoryczny nadzór będzie wójt gminy.

System wdrażania PRL powinien doskonalić istniejące i tworzyć nowe instrumenty jego realizacji, monitorować realizację celów i zadań strategicznych, uwzględniać zachodzące zmiany i prowadzić do aktualizacji strategii.

System wdrażania PRL będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Beneficjenci korzystający ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE są zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu z dnia 21 czerwca 1999 r. Nr 1260/1999 wprowadzającym ogólne przepisy odnośnie funduszy strukturalnych. Bezpośrednim wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego zajmować się będą pracownicy Urzędu Gminy w Dubiczach Cerkiewnych. Do ich obowiązków należeć będzie: przygotowywanie wniosków aplikacyjnych i wszystkich niezbędnych dokumentów, załączników, pozwoleń, przygotowanie dokumentacji technicznej projektów, obsługa finansowa projektów, monitorowanie realizacji projektów, składanie sprawozdań z ich realizacji.

Do zrealizowania niektórych zadań konieczna będzie współpraca z władzami sąsiednich gmin, powiatu oraz sektorem prywatnym. Realizatorzy zadań są odpowiedzialni za wybór bezpośrednich wykonawców inwestycji oraz dostawców usług i towarów a także za wykonanie zaplanowanych i finansowanych działań niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych celów. Podmioty te odpowiadają za gromadzenie niezbędnej dokumentacji i danych pozwalających na pełną kontrolę sposobu realizacji projektu.

Na terenie gminy realizowane będą projekty, które uzyskają największe poparcie społeczne, będą uzasadnione ekonomicznie oraz będą się charakteryzowały największą

wartością lokalną. W uzasadnionych przypadkach wybór projektu będzie konsultowany z radnymi.

Lp	Czynności	Jednostka realizująca	Jednostka nadzorująca
I	Przygotowanie niezbędnej dokumentacji do realizacji zadania inwestycyjnego	Firmy konsultingowe, biura projektowe	Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne
II	Opracowanie wniosku o przyznanie dofinansowania ze środków pomocowych UE	Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne	Wójt Gminy, Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne
III	Umowa o przyznanie dofinansowania zadania inwestycyjnego	Wójt Gminy	Rada Gminy w Dubiczach Cerkiewnych
IV	Przygotowanie dokumentacji przetargowej, procedura przetargowa, wyłonienie wykonawcy	Komisja Przetargowa d.s Zamówień Publicznych	Wójt Gminy
V	Realizacja zadania inwestycyjnego	Wykonawca	Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne
VI	Zakończenie zadania inwestycyjnego, odbiór końcowy, rozliczenie projektu	Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne	Wójt Gminy
VII	Ocena zgodności oddziaływania projektu z założeniami przyjętymi w Planie Rozwoju Lokalnego	Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne	Wójt Gminy, Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne

X. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie to proces systematycznego gromadzenia i analizowania wiarygodnych informacji (finansowych i statystycznych) związanych z wdrażaniem projektów.

Celem prowadzenia monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji projektów, działań z wcześniej założonymi celami, zapewnienie maksymalnej efektywności realizacji Planu Rozwoju Lokalnego poprzez nadzór nad instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie i wdrażanie projektów. Za monitorowanie odpowiedzialna będzie wyznaczona przez wójta jednostka organizacyjna Urzędu Gminy w Dubiczach Cerkiewnych.

Plan będzie monitorowany nie tylko pod względem zgodności z harmonogramem rzeczowo-finansowym, ale również pod względem dopuszczenia do realizacji projektów, które gwarantują efektywne, racjonalne, gospodarcze i celowe wykorzystanie środków.

Monitorowanie finansowe jest dość dobrze rozwinięte, jednak monitoring produktów rzeczowych, rezultatów i oddziaływania realizowanych projektów będzie wymagał doskonalenia. Procedury dotyczące uruchomienia i obiegu przepisów finansowych, mających na celu zapewnienie ich przejrzystości oraz opis procedur i rozwiązań służących kontroli wynikają z ustawy o finansach publicznych.

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Programu Rozwoju Lokalnego posiada Urząd Gminy w Dubiczach Cerkiewnych, który będzie odpowiedzialny za

prawidłowość realizacji zadań oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

System monitorowania realizacji Planu Rozwoju Lokalnego jest ściśle powiązany z przyjętą koncepcją komunikacji społecznej, która zakłada aktywizację lokalnej społeczności i pełnego włączenia tego systemu w proces tworzenia planu. System zapewnia informację opinii społecznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań.

10.1. Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego ma służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników oddziaływania, czyli długotrwałych efektów poszczególnych projektów w planie.

PRL ma udzielić odpowiedzi na pytanie o trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych inwestycji w odniesieniu do potrzeb lokalnych, ocenić korzyści i efekty ich wdrożenia. Dokonanie oceny jest obowiązkiem każdego z beneficjentów projektu. Rezultaty przeprowadzanych ocen będą udostępniane publicznie zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami dotyczącymi komunikacji publicznej.

10.2. Metody oceny realizacji Planu Rozwoju Lokalnego:

- 1). ocena realizacji poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych, realizowanych w ramach PRL, będzie dokonywana okresowo przez nadzorujących ich wykonanie urzędników zarówno w trakcie jak i po ich zakończeniu.
- 2). ocena stopnia realizacji PRL, będzie dokonywana raz do roku w czasie sesji budżetowej przez Radę Gminy, a wyniki oceny będą podstawą do wprowadzenia zmian i nowelizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

Ocenić powinny podlegać następujące zagadnienia dotyczące słuszności ich realizacji:

- trafność wyboru działań w odniesieniu do zmieniających się potrzeb i czynników zewnętrznych,
- skuteczność z jaką realizacja działań przyczyniła się do realizacji priorytetów,
- użyteczność - czyli jak realizacja działań wpłynęła na zaspokojenie potrzeb społecznych,
- trwałość rezultatów zrealizowanych zadań.

Raporty z oceny Planu Rozwoju Lokalnego oraz poszczególnych projektów sporządzane będą zgodnie z zaleceniami Unii Europejskiej oraz innych instytucji zaangażowanych w realizację konkretnego projektu.

Czynnikiem gwarantującym osiągnięcie planowanych efektów w wyniku realizacji określonych inwestycji będzie współpraca sektora publicznego z sektorem prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi.

10.3. Public relations Planu Rozwoju Lokalnego

Główną instytucją odpowiedzialną za promocję PRL, za informację i promocję działań realizowanych w ramach PRL będzie Urząd Gminy w Dubiczach Cerkiewnych.

Sposoby promocji inwestycji współfinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej Nr 1159/2000 z dnia 30.05.2000 r. w sprawie „Zasad informowania i promocji projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych”.

Cele upowszechniania informacji o Planie Rozwoju Lokalnego:

1. określenie sposobów zapewnienia powszechnego dostępu do informacji o możliwościach aktywnego uczestnictwa w procesie przygotowania PRL, poprzez:
zamieszczenie informacji na stronie internetowej Urzędu Gminy,
2. informowanie o możliwościach wykorzystania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację projektów służących rozwojowi lokalnemu,
- 3) informowanie o planach realizacji poszczególnych zadań i projektów realizowanych na terenie gminy Dubicze Cerkiewne,

Sporządził: Eugeniusz Makarewicz

